

Arnon Grafty Adv.

Noam Ben-Chorin Adv.

Yahezkel Hershman Adv.

Toomer Mizrahi Adv.

Shlomo Rosenwaser Adv.

Avneer Ari'e Adv.

Moshe Fisher Adv.

28 מרץ, 2011
כ"ב אדר ב, תשע"א

ארנון גראפי	עו"ד
נעם בן חורין	עו"ד
יחזקאל הרשמן	עו"ד
תומר מזרחי	עו"ד
שלמה רוזנויסטר	עו"ד
אבנר אריה	עו"ד
משה פישר	עו"ד

לכבוד
מנהל בתיהם המשפט
רחוב כנפי הנשרים 22
ירושלים 95464
ג.א.ג.,

בזואר רשות ואישור מסירתה

הכוון: הודהה על הגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית ורישום בפנקס
לפי סעיף 6 (א) לחוק **תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006** בבית המשפט המחויז תל אביב
בקשה מס' 1 – ת"צ 11-03-50449 שנ-די בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בע"מ

הרינו מתכבדים לפנות אליכם מטעמה של מרשתנו, שונדי בע"מ, בקשר לעניין שבנדון,
כלהלן: -

1. למכתבנו זה מצורפת בקשה לאישור תובענה ייצוגית (ונוסת תובענה ייצוגית), לשם
רישומה בפנקס **תובענות ייצוגיות**.
2. הננו עומדים לרשותכם למתן הבחרות, במידות הצורך.
3. תודתנו נתונה מראש להתייחסותכם העניינית.

בכבוד רב/
תומר מזרחי, עו"ד
ארנון גראפי, משרד עורכי דין

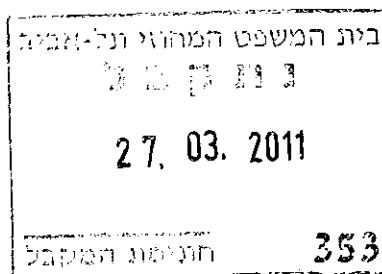
י"ג 11-03-5044
ת.א. 11/
בשנת 11/

שנ-די נצרת בע"מ ח.פ. 512778895
叙述 申立

ה המבקש:

ע"י ב"כ עוזה"ד ארנון גרפי ו/או נעם בן חורין
ו/או יחזקאל הרשמן ו/או תומר מזרחי ו/או אבניר
אריה ו/או שלמה רוזנווסר ו/או משה פישר
מדרך מנחים בגין 154, (בית קראן) תל-אביב-יפו 64921
(טל': 03-6083565 (רב קווי); פקס': 03-6083567)

- נאך -

ה המשיב:
בנק לאומי לישראל בע"מ
ח.צ. 520018078

מרחוב יהודה הלוי 32-24 ת"ד 2
תל אביב, מיקוד 61000

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לעשות שימוש בסמכותו לפי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "החוק"), ולהורות צדקמן:

- לאשר בקשה אישור זו כתובענה ייצוגית לפי הוראות החוק, בשם כלל יחידי הקבוצה שיצוגה מתבקש, כהגדרתה בבקשת אישור זו.
- ליתן את הסעדים המפורטים בבקשת האישור.
- לפ██וק לטובת המבוקשת, במעמדם כתובעים ייצוגיים, גמול הולם בהתאם לסמכוות על פי החוק.
- לפ██וק לבאי כוחם של המבוקשת שכר טרחה ראוי בהתאם לסמכוות לפי החוק.

ואלה נימוקי בבקשת האישור:

א. תבקשה בקליפת אגו

- ענינה של הבקשה שבפניו, בנסיבות, הינה בפי צוויי כספי בגין חיוב הבנק בעמלות טיפול וגביהית ריבית, שלא כדין, בגין העמדת מסגרת אשראי חד צדדית ו/או זמנית.
- כל זאת בנגד מוחלט להוראת המפקח על הבנקים – שהינה בגדר חיקוק לכל דבר ועניין – לפיה על הבנקים לפעול אך ורק בתחום הטכם מסגרת האשראי המאושרת שנחתם עמו הלקוח וככל שהעמיד מסגרת אשראי נוספת חד צדדית נאסר עליו מפורשות לגבות בגין כל פעולה שהוא, כמו גם ריבית מעבר לריבית הקבועה.

למדרג הגבוה באותו מסגרת, וזאת על מנת לעודד ולהנץ את הבנקים שלא להתרי ללקוחותיהם לחזור ממסגרת האשראי המאושרת.

כפי שנראה להלן, חרב הוראות ברורות אלה העמיד הבנק (המשיב) למבקש אשראיים חד צדדיים ו/או זמינים וחייב אותה בגין כך בעמלות בסכומים בלתי מבוטלים ואף גבה הימנה ריבית ששיעורה עולה על מדרגת הריבית האחרונה, סכומים בגיןם חייב הבנק בפיוצו המבוקש וחבריו הקבועה שייצוגה מתבקש.

ב. הצדדים

המבקשת הינה תברת פרטית מוגבלת במנויות שהתאגדה על פי חוקי מדינת ישראל המפעילה רשות מסעדות, והינה לכהה ווותיקה של בנק לאומי וחוובנה מוניהל בסניין לאומי נצרת עילית, מרכו דקל רסקו.

המשיב, בנק לאומי, הינו תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981 ונמנה על חמישת הבנקים הגדולים במדינה, אם לא הגדל שביהם.

ג. נושא הבקשה

במסגרת תיקון 23 לפקודת הבנקאות תשמ"א-1981 ועל מנת להבטיח את ניהול התקין ושמירה על ענייני הלקחות וכיום למנוע פגיעהVIC ביכולתם למלא התchiebyiotihem (להלן: "הוראות ניהול בנקאי תיקון") ניתנה למפקח על הבנקים, בסעיף 5(ג1) לפוקודת, הרשות ליתן הוראות וככלים בנוגע לכל התאגידים הבנקאים הפועלים במדינה או חלק מהם.

חשיבות ציון, כי בכך ניתן למעשה מעמד חוקי להוראות ניהול בנקאי תיקון של המפקח על הבנקים.

במסגרת זו ועל רקע הפרקטיקה של חריגות ממסגרת האשראי המאושרות הגורמת לכך ללקוחiae וודאות בקשר לחובים הספציפיים שכובדו בחשבונו, ומайдך לתאגיד הבנקאי להעדר שליטה בסיכון האשראי וחוסר יכולת להעריך את רווחיות התקיק, הורה המפקח על הבנקים על הגבלת האשראי וחייב את התאגידים לעורך לקוחות הסכם בכתב שענינו מסוימת אשראי מאושרת ולהקפיד על ביצוע חיבובים לחשבון העובר ושב של הלקות בתוך המסגרת המאושרת בלבד ולא חריגה ממנה (להלן: "הוראה מס' 325").

הוראה זו, שתחילתה ביום 1.1.06, הטילה חובה על הבנקים בהתאם ולקבוע עם כל אחד מלוקוחותיהם מסגרת אשראי שתתאים לצרכים, לנושר החזר ולביטחונותיו של הלקוח, וחיבת הבנק לפעול אך ורק בתחום המסגרת הנ"ל.

יחד עם זאת, ניתנה לתאגיד הבנקאי הרשות להעמיד ללקוח מסגרת אשראי באופן חד צדדי החורגת ממסגרת האשראי המאושרת, וזאת תוך קביעה ברורה וח"ז משמעות כי העמדת מסגרת האשראי הנוספת לא תחייב בכלל عمלה שהיא ולא תישא ריבית מעבר לריבית הקבועה למדרג הגבוה באותו מסגרת אשראי.

ובלשון הוראה מס' 325:

"(ג) על אף האמור, רשיי התאגיד הבנקאי להעמיד מסגרת אשראי באופן חד צדי ללקוח בועל מסגרת אשראי, ובלבך שלא יחייב את הלוקה בעמלת בגין העמדת המסגרת הנוספת.

...

הרביבית במסגרת אשראי כאמור לא תעלת על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרונה אשר הושכמה בכתב עם הלוקה".

העתק מסמך המפקח על הבנקים "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עובר ושב" ויישום הוראה מס' 325 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 1.

העתק הוראה מס' 325 שענינה "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עובר ושב" לרבות מבוא ודברי ההסבר כפי שפורסמו בחוזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים תחום הסדרה, מס' 2159-06 מיום 8.2.05 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 2.

.11. הוראה זו הייתה חלק ממספר נהלי עבודה חדשניים שנכנסו לתוקף, שמטרתם המוצהרת למנוע את חריגת לקוחות הבנקים במסגרת האשראי ו"חינוך" לעמידה בתחומי המסגרת.

.12. יחד עם זאת, אפשר המפקח לבנקים להעמיד ללקוחות שחורגים מהמסגרת המאושרת אשראי חד צדי, ובלבך לא יגבן עמלת בגין היוזרכותה, ושיעורי הריבית לא יעלו על אלה שנקבעו במסגרת האשראי האחרונה שהושכמה בכתב עם הלוקה ונחתמה על ידו.

.13. בהמשך ולאור קשיים זמינים שנתקלו הבנקים ביחסם להוראה, נקבעו ביום 17.8.05 מספר הקЛОות במישור המעשי, ואולם בכל הנוגע לאייסור גביה עמלת בגין אשראי חד צדי וריבית העולה על הריבית שנקבעה במסגרת האשראי האחרונה שהושכמה עם הלוקה לא נאמר דבר וההוראה נותרה ללא כל שינוי.

העתק חוזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים תחום הסדרה, מס' 2169-06 מיום 17.8.05 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 3.

.14. נוכח פניה נוספת של הבנקים למפקח ודיווחם כי לקוחות רבים עדין לא הסדרו את מסגרת האשראי שלהם כאמור בהוראה מס' 325 ועל מנת שלא לפגוע בלקוחות, העניק המפקח מספר הקלות נוספות ובהירות לבנקים.

.15. ואולם, חשוב לציין, כי המפקח על הבנקים מצא לנכון לחזור ולהציג את סעיף (ג) הנ"ל להוראה מס' 325 האוסר על גביה עמלת בגין אשראי חד צדי וגביה ריבית העולה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרונה, תוך שהוא מאריד את התקופה המאפשרת לבנקים להעמיד מסגרות חד צדיות ללקוחות טרם הסדרו מסגרת אשראי כלשהו בחשבונם, וזאת עד ליום 1.7.07.

העתק חוזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים תחום הסדרה, מס' 2179-06 מיום 26.12.06 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 4.

.16 המטרת והאמצעים ברורים – לבנק לא יהיה תמרץ להגדיל את מסגרת האשראי ללקוח מעבר למסגרת אשראי המוסכמת והמאושרת, וכך יימנע מלעשות כן ויפעל בדلت אמותיה של מסגרת האשראי המאושרת, לטובת הלקוח.

.17 כפי שנראה להלן, חurf ההוראה המפורשת והמחייבת فعل המשיב שלא כדין וחייב פעם אחר פעם את המבוקשת בעמלות אסורות בגין הקצתה מסגרת אשראי חד צדדי, תוך שהוא גובה ממנה ריבית נוספת מעבר לו שנקבעה למסגרת האשראי האחמורה אשר הוסכמה עימה.

ד. פרק עובדי

عملיה בגין אשראי חד צדי

.18 חurf קביעותיה הברורות של הוראה מס' 325, מכליל המשיב במסגרת "תעריפוןعمالות לשירותי הבנק" (להלן: "תעריפון הבנק") בסעיף 3.3.2 תחת פרק "אשראי, ערבותות ובתחנות" עלמלת טיפול במסגרת אשראי בעו"ש, המוגדרת בתעריפון כלהלן:

"סעיף 3.3.2:

1. בהגדלת סכום מסגרת אשראי, תוך שמירת תום תוקף המקורי של מסגרת אשראי, העלה תגבה ורק על סכום ההגדלה, כפי המدرج של סכום ההגדלה.

2. מסגרת האשראי במט"ח – העלה תגבה במטבע המסגרת".

.19 בהמשך, אף מפורטים בתעריפון הבנק מדרגות החיובים ושיעורייהם: עד 7,500 נס' סכום של 50.00 נס'. מעל 7,500 נס' חיוב בשיעור של 0.125%, מינימום 150 נס' מקסימום 5,000 נס'.

העתק תעריפון הבנק, מעודכן לתאריך 10.10.10, מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנפח 5.

.20 תעריפון הבנק יושם, הלכה למעשה, על ידי הבנק. היינו, לא מדובר במקרה חריג של חיוב המבוקשת שלא כדין, אלא בתעריפון رسمي ובנהל פסול של המשיב.

.21 מעיוון בתדפסי פעולותיה הבנקאיות של המבוקשת ובהודעות הבנק אשר נשלחו אליה, עולה בבירור כי למורות מסגרות האשראי המאושרת נהוג הבנק, הדבר שבשגרה, לגבות עמלת בגין מתן אשראי חד צדי, וזאת בהתאם לתעריפון הבנק כמפורט בטבלאות המצורפות.

יצוין, כי החיובים המפורטים בטבלאות הינם אך ורק לצורך המלצה בלבד ואין ממצאים את סך כל הסכומים שנגבו שלא כדין מהמבקשת משנת 2006 ועד ליום הגשת התביעה.

העתק טבלה ובה פירוט החיובים בגין עמלת חד צדדי לשנים 2010-2009 מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנפח 6.

בנוסף ראה מסמך פירוט גבייה عملות מיום 16.12.10 שהנפיק בנק לאומי ובו ריכוז عملות בגין "טיפול במגזר אשראי בעו"ש" מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 7.

העתק תדפסי פעולותיה הבנקאיות של המבקשת לשנים 2010-2009 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 8.

העתק ההודעות שנשלחו אל המבקשת בקשר עם מתן מסגרת אשראי חד צדי לאורך שנים 2010-2009 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 9.

22. נמצא, לא זו בלבד שהבנק מעניק אשראי נוסף נוסף מעבר למסגרת האשראי המאושרת, בニיגוד להוראה מס' 325, אלא "מגדיל לעשות" וגובה בגין כך עמלה בלתי חוקית בסכומים גבוהים.

23. בכך מעker הבנק את הוראות החוק, פועל בניגוד לחולティין אליהן ועושה את הוראה מס' 325 פלسطר כאילו לא נחקקה מעולם. גבייה העמלה האסורה ואכיפת החסר בנושא זה אך מתמracת אותו לחמשיך ולנהוג בזורך פסולה ובלתי חוקית זו.

גביה ריבית מעבר למorta

24. בכך לא חטאוימו חיובי הבנק ביותר בניגוד להוראה מס' 325.

25. כפי שנראה להלן, כאשר נוצרת סיטואציה שבה גם לאחר הקצתה מסגרת האשראי החד צדדיות chorogat המבקשת מסגרת האשראי המאושרת, הרי שבгинן אותה חריגה גבוהה הבנק ריבית אסורה הגובחה ב- 2.5% מהריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרון אשר הוסכמה עם המבקשת.

26.כך, למשל, ביום 10.1.10 יתרת המבקשת עמדה על סך 740,992 ש"ם ביתרת חובות. לאור זאת, בנוסף למסגרת אשראי המאושרת של המבקשת, אשר עמדה באותה עת על 650,000 ש"ם, העמיד הבנק לטובתה מסגרת אשראי זמנית בסך של 92,000 ש"ם, ובסה"כ מסגרת אשראי כולל בסך של 742,000 ש"ם, ובכך הגיעו המבקשת למצב שבו היא איננה chorogat מסגרת האשראי הזמנית.

העתק פירוט פעולותיה הבנקאיות של המבקשת לחודש ינואר 2010 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 10.

העתק הודיעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה לתאריך 10.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 11.

לעומת זאת, בתאריכים 10-19.1.10-18.1.10 יתרת המבקשת עמדה בסך 700,845.49 ש"ם ביתרת חובות. הבנק הוריד את מסגרת האשראי הזמנית לסכום של 50,000 ש"ם, כך שכעת עמדה מסגרת האשראי על סך של 700,000 ש"ם (כאשר קודם קודם לכמ עמדה על סך 742,000 ש"ם).

28. עקב לכך, סכום של 845.49 נותר מחוץ למסגרת האשראי הזמנית, וזהות ממש יוממים עד ליום 20.1.10, כאשר אושרה לבקשת מסגרת אשראי חד צדדיות בסך 33,000 ש"ם. ולפיכך, נותרה חריגה מצטברת בסך כולל של 1691 ש"ם (845.49 X 2 ימים).

העתק הודעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה לתאריך 10.1.18 מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 12.

העתק הודעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה לתאריך 10.1.20 מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 13.

.29. מעוון בהודעות הבנק דלעיל, ניתן להיווכח כי הבנק מחלק את שיעורי הריבית למספר רמות :

א. בגין אשראי של עד 520,000 ₪ גובה הבנק ריבית בשיעור של 7.85%.

ב. בגין אשראי שעבר ל- 520,000 ₪ ועד 650,000 ₪ גובה הבנק ריבית בשיעור של 9.85%, היינו תוספת של 2%.

ג. בגין המסגרת הזמנית המוקזית (לפי הצורך 92,000 ₪ או 50,000 ₪) גובה הבנק ריבית לפי המדרגה האחורונה המאושרת, היינו 9.85%, ובכך פועל הבנק בהתאם להוראה מס' 325.

ד. אולם, בגין החריגת נותרת מעבר למסגרת האשראי הזמנית גובה הבנק ריבית נוספת בגובה ב- 2.5% מהדרגה האחורה המאושרת, דבר העומד בניגוד גמור להוראה מס' 325.

.30. לכן, בחישוב הריבית הרבונית 2010 (ינואר-אפריל) ניתן להיווכח כי בגין יתרת החובות של המבוקשת ליום 10.1.18, אשר עמדה על סך 700,845.49 ₪, גבה הבנק ריבית כדלקמן :

א. בגין סך של 1,401,691 ₪ (יומיים של ריבית) גבה ריבית בשיעור 7.85%.

ב. בגין סך של 361,691 ₪ (יומיים ריבית לפי המדרגה האחורה כולל המסגרת הזמנית) גבה ריבית בשיעור 8.85% (2% יותר).

ג. ואילו בגין סך נותר של 1,691 ₪ גבה הבנק ריבית נוספת בגובה ב- 2.5% מהדרגה האחורה.

.31. יצוין, כי על אותו בסיס חישובי נגבתה מה_mBוקשת ריבית אסורה ובلتוי חוקית גם בתאריך 3.2.10 ובתאריך 11.2.10.

העתק "הודעה על ריבית" כפי שנמסרה לבקשת ביום 10.4.4. ובה פירוט שיעורי הריבית שנגבתה מה_mBוקשת מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 14.

.32. הנה כי כן, הבנק מפר ברוגל גסה את הוראה מס' 325, על כל קביעותיה, ודומה כי הקצתתו מסגרת אשראי זמנית כదרך קבוע לא נועדה אלא להשיא רוחחי על חשבונו לקוחותיו תוך גביית עמלה וריבית האסורות על פי דין.

ה. עלויות וטענות משפטיות

.33. טובענה זו מוגשת בהתאם לתוספת השנייה לחוק טובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, פרט 3, כדלקמן :

"תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לעניין שבינו לבין לקוחות, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו".

ה.1. דין הנזיקין

הפרת חובות חוקוקה

34. המבקשת טען כי המשיב עיוול כלפים בהפרת חובות חוקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
35. כאמור לעיל, בעניינו נקבע מפורשות כי הבנק אمنם רשאי להעניק אשראי חד צדדי מעבר למסגרת האשראי המאושרת, אך זאת בתנאי בלבד אין, לפיו לא יחייב הבנק בפועל בגין העמדת המסגרת הנוסףת ולא יגבה ריבית נוספת בגין חריגה זו.
36. חرف זאת, פרסם הבנק תעריפון העומד בוגר גמור להוראה זו, העניק מסגרת אשראי נוספת ולא רק זאת אלא שגובה, שלא כדין, בגין פעולה זו עמלת וריבית בסכומים בלתי מבוטלים.
37. בכך הפר הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 325 של המפקח על הבנקים, ולכן הוא אחראי לנזקים הכספיים שנגרמו בשל כך למבקשים ולחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש ועליו לשאת בהם.
38. בעניינו, מתקיימים כל יסודותיה של הפרת חובות חוקוקה באשר: המשיב فعل בוגר מוחלט לחוק הבנקאות והוראות המפקח על הבנקים וגובה עמלת וריבית מקום שנאסר עליו לעשות זאת. חיקוק זה נדרש לטובת המבקשת וחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש, וההפרה גרמה להם נזק מסווג או מטבעו של הנזק אליו נטוו החיקוק.

תשלוט פיזיות מכוח סעיף 15 לחוק הבנקאות (שירות לקוחות) תשמ"א-1981

39. המבקשת טען כי התנהגותו ומחדריו של הבנק כלפיה, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, עלוליםצדוי הטעה לפי סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות לקוחות) תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות") לגבי עניין מהותי במטען שירות לקוחות, ורבות:

א. בעניין המהות והטיב של השירות במשמעות ס' (3) לחוק הבנקאות – העמדת האשראי הנוסף באופן חד צדדי על ידי הבנק בשילוב אי העמדת הלוקוט על התשלום הכרוך בכך, והעדר כל הודעה מפורשת לקוחות בדבר חיובי העמלת וריבית הכרוכים במטען שירות.

ב. בעניין התשואה והתועלות שניתנו להפיק מהשירות כמשמעות סעיף (3) לחוק הבנקאות – סכומי העמלות וריבית הניכרים מפחיתים מהתועלות המושגtas בקבלת אשראי חד צדדי. לו המבקשת הייתה יודעת על כך אפשר והיתה מقلלת צדידה בהתאם ומקפידה כי פעולה זו יבוצעו אך במסגרת האשראי המאושרת ובכך חוסכת את חיובי העמלות וריבית.

ג. המחיר הרגיל או המקובל או המחיר הנדרש بعد השירות כמשמעות סעיף (3) לחוק הבנקאות – המבקשת לא ידעה ולא הייתה יכולה לדעת כי בגין העמדת אשראי חד צדדי תחויב בפועל נוספת מעלה מקובלת

ב醵אצאת מסגרת אשראי, וכי בגין סכומים החורגים ממסגרת האשראי הזמנית תחויב בריבית הגבוהה ב- 2.5% מהריבית הקבועה במדרגה האחרון ומוסכמת.

- .40. המבקשת טען, כי התנהוגותו ומחדריו של המשיב כלפייה, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבועה שייצוגה מתבקש, עלולים כדי הפרת הוראות ס' 4 לחוק הבנקאות לפיו: "לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדר... דבר שיש בו משום ניצול מצוקתו של הלוקוח... בורותו... או חוסר ניסיונו, הכל כדי לחשוך עסקה של מתן שירות בתנאים בלתי סבירים, או כדי לתת או לקבל תמורה השונה במידה בלתי סבירה מהתמורה המקובלת".
- .41. העמדת אשראי באופן עצמאי וחידזיה על ידי הבנק בשילוב אי העמדת הלוקוח על השירות הכרוך בכך והעדר הودעה מפורשת (בכל פעם שניתן השירות), וזאת חרף חובהו הבנק לדוחה ללקוח בדבר שיעורי העמלות והריבית, עליה כדי ניתן לרעה של מצבו הכספי של הלוקוח ורצונו לעמוד בהתחייבויותיו ובורותו בכל הקשור לשיעורי עמלות וריביות הכרוכים במתן השירות.
- .42. יzion, כי לפי סעיף 15 לחוק הבנקאות "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקונה שניתנה לפיו, דין נזק שמותר לתבעו עליו פיצויים על פי פקודות הנזיקין", וזאת אף אם הנזק נגרם במישרין או בעקיפין, אם הנזק הוא בחסרונו כיס או במניעת רוחח, אם עבר העבירה עדין פלילי ואף אם הוא לא התכוון לగורם לנזק או לא יוכל היה לראותו מראש.

ה. דיני חוזים

- .43. המבקשת טען, כי התנהוגותו ומחדריו של המשיב כלפייהם, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבועה שייצוגה מתבקש, עלולים כדי הפרת הוראות חוק החוזים (חלק כללי התשל"ג-1973 הויאל ובין המבקשת ובין המשיב נכרות הסכם אשר עיקריו הם醵אצאת מסגרת אשראי מאושרת ומוסכמת וביצוע כל פעולותיהם במסגרת קוו אשראי זה).
- .44. המבקשת טען, כי הוראה מס' 325 ביחס להעמדת מסגרת אשראי חד צדדית, הינה מוחלות באופן אוטומטי לתוך הוראות ההסכם בין המבקשים לבין הבנק, ואי קיומם עליה כדי הטעיה, חוסר תום לב, התנהוגות שלא בדרך מקובלת והפרת ההסכם, המחייב בתשלום פיצויים לפי חוק החוזים (תרומות בשל הפרת חוזה תשל"א-1970).

3. עשיית עשר ולא במשפט

- .45. עוד טועה המבקשת, כי המשיב התעשר על חשבונם שלא כדין ולפיכך עליו להשיב כספים אלה למבקשת ולחברי הקבועה שייצוגם מתבקש, וזאת מכוח סעיף 1 לחוק עשיית ולא במשפט, תשל"ט-1979.
- .46. המשיב גבה מהמבקשת ולחברי הקבועה שייצוגם מתבקש כספים רבים ביותר בניגוד גמור לדין ובכך גרים להם לחסרונו כיס, ועל כן חייב בהשנת כספים אלה חזרה לחבריו הקבועה. בנסיבות המקרה.

- .47. לאור התכליות הברורה של הוראה מס' 325 "לחנק" את הבנקים שלא להעניק מסגרת אשראי חד צדדית ואת הלוקוחות לפועל באותה מסגרת ונוכח התעלמות

הבנק מהוראה זו, משל לא נחקקה מעולם, הרי שההשבה הינה צודקת ומתחריבת בנסיבות העניין.

הتובענה רואיה להיזון בתובענה ייצוגית

הגדרת יחידי הקבוצה המיוצגת

48. הקבוצה המיוצגת הינה כל אדם /או תאגיד, פרט או עסק, אשר היה /או הינו לכוח של המשיב והתקשר עימיו בהסכם מסגרת אשראי בהתאם להוראה מס' 325, ושילם עמלה וריבית חריגה נוספת בגין כך שהועמדה לו על ידי המשיב מסגרת אשראי חד צדדי ו/או זמנית.

49. לחילופין - כל הגדרה אחרת כפי שיקבע בית המשפט הנכבד.

גוזלה של הקבוצה המיוצגת

50. נציג כי בשלב זה לא ניתן לדעת את המספר המדוייק של יחידי הקבוצה המיוצגת, ברם נתוניים אלה הינם ברשות המשיב.

51. יחד עם זאת, יש להניח כי הקבוצה המיוצגת נאמדת במאות אלפי לקוחות - אם לא למעלה מכך - שהינט לקוחות בנק לאומי ואשר התקשרו עימיו בהסכם מסגרת אשראי.

52. לפי נתונים שנלקחו מאתר האינטרנט של חברת "Microsoft" "בנק לאומי הינו אחד מהבנקים המוביילים בארץ עם מעלה מ- 1.7 מיליון לקוחות, ונחשב לאחד מהבנקים המתקדמים ביותר מבחינת טכנולוגית ומוביל מזה שנים את תחום הבנקאות.

העתק תדפיס מאתר האינטרנט של חברת "Microsoft" מצורף לבקשת זו כחלק בלתי נפרד ממנו ומסומן **בנספח 15**.

שאלות מהותיות משותפות של עובדה ומשפט

53. התובענה מעוררת שאלות משותפות של עובדה ומשפט המשותפת לכל יחידי הקבוצה ויש אפשרות סבירה וטובה שהן תוכרעה ל佗ת הקבוצה, כדלקמן:-

א. האם מוטלת על המשיב חובה על פי דין שלא לגבות עמלה וריבית עבור העמדת מסגרת אשראי באופן חד צדדי ללקוח בעל הסכם מסגרת מאושרת.

ב. האם המשיב חפר את חובתו החוקית שלא לגבות עמלה וריבית עבור העמדת מסגרת אשראי באופן חד צדדי ללקוח בעל הסכם מסגרת מאושרת.

ג. האם על בנק לאומי להסביר או לזכות את חשבונם של המבוקשת, כמו גם את חשבונם של יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, בסכום סכומי העמלות והריביות אותן הוציאו מכיספם בגין קבלת האשראי חד צדדי.

ד. האם התנהגות המשיב מזכה את המבוקשת, כמו גם את יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, בפתרונות על פי פקודת הנזיקין.

ה. האם התנהגות המשיב מחייבת להורות לו, כי מעתה ואילך לא תיגבה כל אגרה על ידי בנק לאומי בגין העמדת אשראי באופן חד צדדי ללקוח בעל הסכם מסגרת אשראי, כמתחייב לפי הוראה מס' 325.

תובענה ייצוגית- דרך עיליה והוגנת

- .54. תובענה ייצוגית הינה דרך עיליה והוגנת לצורך הכרעה בחלוקת בנסיבות העניין.
- .55. מדובר בעילה וריבית שנגבו באופן אחד וגורף לכל הלוקחות בעלי הסכם מסגרת אשראי מאושרת שהועמד לטובותם אשראי חד צדי.
- .56. חיוב העילה והריבית מתבצע מזה לעלה מרבע שנים תמיינות, החל מיום כניסה הוראה מס' 325 לתוקף, יום 1.1.06.
- .57. בנסיבות העניין הלוקחות בעלי הסכם מסגרת אשראי לא יגישו תובענה להחזר העילה הבלתי חוקית, או לביטול הסכם המסגרת, וזאת בשל הערך הנמוך ביחס של עלות העסקה הכוללת.

הליםות הייצוג

- .58. ב"כ המבוקש, עו"ד ארנון גרפי, הינו בעל ניסיון בהגשת תובענות ייצוגיות (כנגד "פלאפון", "בזק", "שרבט", "מקורות", "פייזר", "טרימה", "פרטנר", תאגידים בנקאים ועוד) כמו גם יציג נתבים שונים בתובענות ייצוגיות (לשכת עורכי דין, משנה למכ"ל חברת "דלק" ועוד), היה יו"ר ועדת תובענות ייצוגיות של לשכת עורכי הדין מספר שנים, ונציג לשכת עורכי הדין בועדת המשנה של ועדת חוק חוקה ומשפט שעסכה בניסוח וגיבוש חוק תובענות ייצוגיות התשס"ו-2006, מרצה ומנחה בפאנלים מקצועיים בעניין תובענות ייצוגיות (כנסים מקצועיים של לשכת עורכי דין, פורום יועצים משפטיים של חברות פרטיות, ועוד).
- כך למשל, עו"ד ארנון גרפי הגיע חוות דעת בעניין שכר טרחה ראוי לעו"ד מייצג וgomol holim latoveu yicagi libet hareshut haizo batal- aviv. Ypo (cav' hoshpatat d'r d. Pefel) b'masgerat tovuna yicogit (2474/02, T.A. 2475/02, tomer rotam vach' ni עורוצי הכלבים והלוויין), lerobos skirat moshav, vbeit hareshut ha'yach alihya b'pesek dinu miyom 28.2.07.

תוס לב

- .59. קיים יסוד סביר להניח כי עניינים של כל חברי הקבוצה יוצעו ויוהל בתום לב.

הנזק המכרי המוערך שנגרם לקבוצה שייצוגה מתבקש

- .60. למיטב ידיעת המבוקשת, בנק לאומי קיימים לעלה מ- 1.7 לักษות אשר מרביתם המכרי חתום מול הבנק על הסכם מסגרת אשראי, שכן הדבר מתחייב מהוראה מס' 325.
- .61. לצורך הערכת הנזק המכרי ניתן להיעזר בנסיבות המופיעים בדו"חן התקופתיים של בנקלאומי לשנים 2010-2006, כפי שמדווחים לרשות לנירות ערך ולבנק ישראל.

ריבית חריגה:

- א. שנת 2006: עיון בדו"ח התקופתי לשנת 2007, מעלה כי לפי הוראות המפקח על הבנקים על הבנק לסוג את הנתונים לפי הוראה מס' 325, באופן שבו חריגה מסגרת אשראי המאושרת במידה והבנק מחייב את הלוקח בריבית חריגה מסווג כ"חוב שאינו נושא הכנסה".

עוד מדווח הבנק, כי בשנת 2006 סך חובות נושאים הכנסה עמד על סך 119 מיליון ₪.

לפיכך, בשנת 2006 גבה הבנק ריבית חריגה (בשיעור של 2.5%) בסך של 2,975,000 ₪.

ב. **שנת 2007:** על פי דיווח בנק לאומי לשנת 2007, חובות שאינם נושאים הכנסה (היוינו חובבו בריבית חריגה) הינס בסך 74 מיליון ₪. לפיכך, בשנת 2007 גבה הבנק ריבית חריגה (בשיעור של 2.5%) בסך של 1,850,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מדווח התקופתי לשנת 2007 ובו נתונים גם לשנת 2006 בקשר עם יישום הוראה מס' 325 מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן **כנספח 16**.

ג. **שנת 2008:** אולם עניינים מופיעים גם בדוחות הבאים. לפי דו"ח התקופתי של בנק לאומי לשנת 2009, חובות שאינם נושאים הכנסה עומדים על סך 58 מיליון ₪. עוד מדווח הבנק, כי בסוף שנת 2008 סווגו בהתאמה 100 מיליון ₪ כ חובות שאינם נושאים הכנסה.

לפיכך, גבה הבנק ריבית חריגה בשנת 2008 בסך של 2,500,000 ₪.

ד. **שנת 2009:** על פי החישוב דלעיל, שנה זו גבה הבנק ריבית חריגה בסך של 1,450,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מדווח התקופתי לשנת 2009 ובו נתונים גם לשנת 2008 בקשר עם יישום הוראה מס' 325 מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן **כנספח 17**.

ה. **שנת 2010:** ולגבי שנת 2010, מעלה תמצית הדו"ח הכספי של בנק לאומי ליום 30.9.10 כי חובות שאינם נושאים הכנסה עומדים על סך 61 מיליון ₪.

לפיכך, בשנת 2010 גבה הבנק ריבית חריגה בסך של 1,525,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מתמצית הדו"ח כספי ליום 30.9.10 בקשר עם יישום הוראה מס' 325 מצורף חלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן **כנספח 18**.

לפיכך, בין השנים 2010-2006 גבה הבנק ריבית חריגה מעבר לריבית האחروנה שהוסכמה בסך כולל של 10,300,000 ₪.

62. חשוב לציין, כי דרך חישוב זו נעשתה על דרך הצטços ולפי נתוני המבקשת. זאת, משום שבאופן קבוע מעמיד בנק לאומי את הריבית החריגה המקסימלית שהוא גובה בשיעור של פריים + 9.6%.

63. בעניינו, מדרגת הריבית האחロנה של המבקשת עמדה על שיעור גובה של 7.1% ולבן הריבית החריגה הנוטפת עד למקסימום המותר הינה 2.5%.

מכאן, כי שיעור הריבית החריגה **משתנה** בהתאם למדרגת הריבית האחロנה שהוסכם עם הלקוח. ככל שהדרגה האחロנה נמוכה יותר כך הריבית החריגה האסורה תהיה גדולה יותר. למשל, במקרה בו מדרגת הריבית האחロנה שהוסכמה ונחתמה הינה פריים + 3.9% הרי שריבית החריגה הבלתי חוקית יכולה להגיע לשיעור של 5.7%.

טיפול במסגרת אשראי חד צדי:

לפי פירוט גבייה עמלות המבוקשת מיום 16.12.16, אשר הונפק על ידי הבנק (נספח 8 לעיל), ניתן לראות כי ברבעון הראשון לשנה זו חויבה המבוקשת בסך 2,342, ש' בגין "טיפול במסגרת אשראי בעו"ש" לעמודת 9,083, ש' בהם חויבה בגין "עמלת הקצת אשראי".

הינו, שיורט העמלה בגין העמדת אשראי חד צדי ו/או זמני מהווה כ- 20% מסך כל העמלות שנגנו מה_mBוקשת בגין הטיפול באשראי.

מעיון בדוחות הכספיים של בנק לאומי לשנים 2006-2010 (המצורפים לעיל), נקל להיווכח כי תחת נושא "עמלות תעופוליות" מצוין סך העמלות שגביה הבנק בגין "טיפול באשראי", כדלקמן:

שנת 2006 : 322 מיליון ש.

שנת 2007 : 353 מיליון ש.

שנת 2008 : 339 מיליון ש.

שנת 2009 : 259 מיליון ש.

שנת 2010 (עד ליום 30 בספטמבר 2010) : 314 מיליון ש.

סה"כ : 1,587,000,000.

העתק נתוניים רלוונטיים מתוך הדוחות הכספיים של בנק לאומי מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן נספח 19.

היות ואצל המבוקשת נערכו שירותי לעיתים תכופות במהלך 2010 במסגרות האשראי המאושרות מעבר לממוצע ובשל כך חויבה בסכומים גבוהים יחסית, נעמיד למען הזיהירות את שיורט העמלה שגביה הבנק בגין טיפול במסגרת אשראי על סך 5% בלבד מתוך הועלות התפעוליות דלעיל.

לאור זאת, בין השנים 2006-2010 גבה הבנק בגין אשראי חד צדי בסך כולל של 79,350,000 ש.

לסיכום – בין השנים 2006 עד 30.9.10 גבה הבנק ביותר ריבית חריגה בסך כולל של 10,300,000 ש. וכן גבה ביותר עמלה חד צדיית בסך כולל של 79,350,000 ש.

בהתאם לכך, ניתן להעריך כי הנזק המצרי מיום כניסה כניתנה לתוקף של הוראה מס' 325, עומד על כ- 90 מיליון ש.

ח. הסעדים הנتابעים

68. הסעדים הנتابעים במסגרת התובענה הייצוגית הינם כדלקמן :-

א. ניתן פסק דין הצהרתי לפיו אסור למשיב לגבות ריבית חריגה או עמלה, בשום צורה ואופן, בגין העמדת אשראי באופן חד צדי ללקוח בעל הסכם מסגרת אשראי מאושרת.

ב. להורות לבנק לאומי להшиб לייחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש (ובכללים לבקשתו) או לזכות את חשבונות בגובה הסכומים אשר שולמו על ידם למשיב עבור עמלה בגין ריבית חריגה ואשראי חד צדי ו/או אשראי זמני.

- ג. לפסק שכר טרחה ראוי לעורכי הדין המייצגים, באי כוח המבקשת.
- ד. לפסק גמול הולם לבקשתו, במעמדו כתובע יציגי.
69. לבקשת אישור זו מצורף נוסח התובענה הייצוגית, כמתחייב בחוק, ובכפוף לקבלת בקשה האישור על ידי בית המשפט הנכבד ואישור התובענה הייצוגית.

ט. לסיפות

70. בבקשת אישור זו נתמכת בתצהיר סמנכ"ל הכספיים של המבקשת הטעמן בה ומஹווה על נספחיהם חלק בלתי נפרד ממנה.
71. בית המשפט הנכבד מתחבקש בזאת להורות כדלקמן:
- א. להיעתר לבקשת האישור ולאשר את התובענה כתביעת ייצוגית, על כל הנושא ומשתמע מכך.
- ב. להורות על הגשת התובענה הייצוגית בנוסח שצורף לבקשת אישור זו, או בכל נוסח שייקבע על ידי בית המשפט הנכבד.
- ג. להורות על פרסום לציבור לגבי קבלת בקשה האישור.
- ד. לחייב את המשיב בהוצאות ההליך המשפטי ושכ"ט ב"כ המבקשת בצרו מע"מ בגיןו, וכן בהוצאות מלאה הפרטומים המתחייבים על פי הדין ו/או על פי החלטות בית המשפט הנכבד, ובכלל זה בגין הגשת בקשה האישור ואישור התובענה הייצוגית.

ארנון גרפי, עו"ד
ב"כ המבקשת

תצהיר

אני החר"מ, יואב שמוראך, נושא ת"ז מס' 033523127, לאחר שהזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזו בכתב כדלקמן:-

הנני עושה תצהيري זה בתמיכת בקשה שהוגשה מטעם חברת "שנ-די נצרת בע"מ" (להלן: "המבקשת") לבית המשפט המחווי בתל-אביב – יפו, לאחר טובענה ייצוגית נגד בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "המשיב" או "הבנק") בעניינים המפורטים בבקשת ובתצהيري זה.

הנני מועסק אצל המבקשת ומשמש בה כסמנכ"ל הכספיים לרבות בשנים הרלוונטיות בבקשת דין ומוסמך ליתן תצהיר מטעמה. הנני רו"ח בהכרתי והאמור בתצהيري זה ידוע לי מוקף תפקידי אצל המבקשת ומעיוון במסמכים הרלוונטיים בבקשת אישור דין.

א. הצדדים

1. המבקשת הינה חברת פרטית מוגבלת במניות שהתאגדה על פי חוקי מדינת ישראל המפעילה רשות מסעדות, והינה לכהה ווותיקה של בנק לאומי וחוובנה מנווה בסניף לאומי נצרת עילית, מרכז דקל רסקו.
2. המשיב, בנק לאומי לישראל בע"מ, הינו תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981 ולמייטב ידיעתי נמנה על חמשת הבנקים הגדולים במדינה, אם לא הגدول שבhem.

ב. נושא הבקשת

3. למייטב ידיעתי ועל פי יועץ משפטី שקיבلت, במסגרת תיקו 23 לפקודת הבנקאות תשמ"א-1981 ועל מנת להבטיח את ניהולו התקין ושמירה על ענייני הלווקחות וכדי למנוע פגיעה ביכולתם למלא התפקידיהם (להלן: "הוראות ניהול בנקאי תיקין") ניתנה למפקח על הבנקים, בסעיף 5(ג) לפקודה, הרשות ליתן הוראות וככלים בנוגע לכל התאגידים הבנקאים הפעילים במדינה או לחלק מהם.
4. על פי יועץ משפטי שקיבلت, בכך ניתן למעשה ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים.
5. במסגרת זו ועל רקע הפרקטיקה של חריגות ממסגרת האשראי המאושרות הגורמת לכך ללקוחiae וודאות בקשר לחויבים הספציפיים שכובדו בחשבונו, ומайдך לתאגיד הבנקאי להעדר שליטה בסיכון האשראי וחוסר יכולת להעריך את רווחיות התקיק, הורה המפקח על הבנקים על הגבלת האשראי וחיבת התאגידים לעורך לקוחות הסקסם בכתב שענינו ממסגרת אשראי מאושרת ולהקפיד על ביצוע חויבים לחשבון העובר ושב של הלוקה בתוך המסגרת המאושרת בלבד ולא חריגה ממנו (להלן: "הוראה מס' 325").
6. על פי יועץ משפטי שקיבلت, הורה זו, שתחילתה ביום 1.1.06, הטילה חובה על הבנקים בהתאם ולבסוף עם כל אחד מלקוחותיהם מסגרת אשראי שתתאים לצרכים, לכושר החזר ולביטחונו של הלוקה, וחיבת את הבנק לפעול אך ורק בתחום המסגרת הניל'.

7. יחד עם זאת, ניתנה לתאגיד הבנקאי הרשות להעמיד ללקוח מסגרת אשראי באופן חד צדיchororgat מסגרת האשראי המאושרת, וזאת תוד קביעה ברורה וחד משמעית כי העמדת מסגרת האשראי הנוספת לא תחייב בכלל عملת שהיא ולא תישא ריבית מעבר לריבית הקבועה למדד הגובה אותה מסגרת אשראי.

ובלשן הוראה מס' 325 :

"(ג) על אף האמור, רשיי התאגיד הבנקאי להעמיד מסגרת אשראי באופן חד צדי ללקוח בעל מסגרת אשראי, ולבלבד שלא יחייב את הלוקח בכלל בוגין העמדת המסגרת הנוספת.

...

הריבית במסגרת אשראי כאמור לא תעלה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרונה אשר הוסכמה בכתב עם הלוקח.

העתק מסמך המפקח על הבנקים "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עבר וشب" ויישום הוראה מס' 325 מצורף כחלק בלתי נפרד מຕחيري זה ומוסמן בנספח 1.

העתק הוראה מס' 325 שעניניה "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עבר וشب" לרבות מבוא ודרכי ההסביר כפי שפורסמו בתזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים בתחום הסדרה, מס' 06-2159 מיום 8.2.05 מצורף כחלק בלתי נפרד מຕחيري זה ומוסמן בנספח 2.

8. על פי ייעוץ משפטី שקיבلتני, הוראה זו היוותה חלק ממספר נהלי עבודה חדשים שנכנסו לתוקף, שמטרתם המוצהרת למנוע את חריגת לקוחות הבנקים במסגרת אשראי ו"חינוךם" לעמידה בתחוםי המסגרת.

9. יחד עם זאת, אפשר המפקח לבנקים להעמיד ללקוחות שחורגים מהמסגרת המאושרת אשראי חד צדיית, ובבלבד שלא יגנו عملת בגין הייזכרותה, ושיעורי הריבית לא יעלו על אלה שנקבעו למסגרת האשראי האחרונה שהוסכמה בכתב עם הלוקח ונחתמה על ידו.

10. על פי ייעוץ משפטី שקיבلتני, בהמשך ולאור קשיים זמינים שנטקלו הבנקים ביחס להוראה, נקבעו ביום 17.8.05 מספר הקלות במישור המعاش, ואולם בכל הנוגע לאיסור גביות عملת בגין אשראי חד צדי וריבית העולה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרונה שהוסכמה עם הלוקח לא אמר דבר וההוראה נותרה ללא כל שינוי.

העתק חזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים בתחום הסדרה, מס' 06-2169 מיום 17.8.05 מצורף כחלק בלתי נפרד מຕחירי זה ומוסמן בנספח 3.

11. על פי ייעוץ משפטី שקיבلتני, נוכת פניה נוספת של הבנקים למפקח ודיווחם כי לקוחות רבים עדין לא הסדרו את מסגרת האשראי שלחם כאמור בהוראה מס' 325 ועל מנת שלא לפגוע בלקוחות, העניק המפקח מספר הקלות נוספות ובחירה לבנקים.

ואולם, חשוב לציין, כי המפקח על הבנקים מצא לנכון לחזור ולהציג את סעיף 3(ג) הניל להוראה מס' 325 האוסר על גביהט העמלה במתן אשראי חד צדי וגביהט ריבית העולה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי [الأخيرة](#), תוך שהוא מאריך את התקופה המאפשרת לבנקים להעמיד מסגרות חד צדיות ללקוחות שטרם הסדרו מסגרת אשראי בלבד בחשבונם, וזאת עד ליום 1.7.07.

העתק חזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים בתחום הסדרה, מס' 2179-06 מיום 26.12.06 מצורף חלק בלתי נפרד מתצהיריו זה ומסומן בנפח 4.

על פי ייעוץ משפטី שקיבلت, המטרה והאמצעים ברורים – לבנק לא יהיה תמרץ להגדיל את מסגרת האשראי ללקוח מעבר למסגרת אשראי המוסכמת והמושרתו, וכן יימנע מעשיות כזו ויפעל בדلت אמותיה של מסגרת האשראי המושרtha, לטובת הלקוחות.

ג. פרק עובדי

عملיה בגין אשראי חד צדי

3.3.2.4. במסגרת "תעריפוןعمالות לשירותי הבנק" (להלן: "תעריפון הבנק") בסעיף 3.3.2 תחת פרק "אשראים, ערבות ובטוחנות" כלולה עמלת טיפול במסגרת אשראי בעו"ש, המוגדרת בתעריפון כדלקמן:

"סעיף 3.3.2:

1. בהגדלת סכום מסגרת אשראי, תוך שמירות תום תוקף המקורי של מסגרת אשראי, העמלת תגובה רק על סכום ההגדלה, בפי המודרג של סכום ההגדלה.

2. מסגרת האשראי במט"ח – העמלת תגובה בmetaphor המוגדרת".

15. בהמשך, אף מפורטים בתעריפון הבנק מדרגות החיבורים ושיעוריהם: עד 7,500 ש"נ סכום של 50.00 ש"נ. מעל 7,500 ש"נ חייב בשיעור של 0.125%, מינימום 150 ש"נ מקסימום 5,000 ש"נ.

העתק תעריפון הבנק, מעודכן לתאריך 10.10.10, מצורף חלק בלתי נפרד מתצהיריו זה ומסומן בנפח 5

16. תעריפון הבנק יושם, הלאה למעשה, על ידי הבנק. הינו, על פי ייעוץ משפטី שקיבلت, לא מדובר במקרה חריג של חיוב המבוקשת שלא כדין, אלא בתעריפון رسمي ובנהל פסול של המשיב.

17. מעוון בתדפסי פעולותיה הבנקאיות של המבוקשת ובהודעות הבנק אשר נשלחו אליה, עולה בבירור כי למרות מסגרות האשראי המושרות נהג הבנק, כאמור, בשגרה, לגבות עמלת בגין מתן אשראי חד צדי, וזאת בהתאם לתעריפון הבנק כמפורט בטבלאות המצורפות.

18. יצוין, כי החיבורים המפורטים בטבלאות הינם אך ורק לצורך המלצה בלבד ואין ממצאים את סך כל הסכומים שנגבו שלא כדין מהmbוקשת משנת 2006 ועד ליום הגשת התביעה.

העתק טבלה ובה פירוט החייבים בגין עמליה חד צדדיות לשנים 2009-2010 מצורף
כחול בلتוי נפרד מתצהيري זה ומסומן בנספח 6.

בנוסף ראה מסמך פירוט גבייתعمالות מיום 16.12.16 שהנפיק בנק לאומי ובו ריכזו
عمالות בגין "טיפול במסגרת אשראי בעו"ש" מצורף כחלק בלתי נפרד מתצהירי זה
ומסומן בנספח 7.

העתק תධפי פירוט פעולותיה הבנקאיות של המבוקשת לשנים 2009-2010 מצורף כחלק
בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומן בנספח 8.

העתק ההודעות שנשלחו אל המבוקשת בקשר עם מתן מסגרת אשראי חד צדיי
לאורך שנים 2009-2010 מצורף כחלק בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומן בנספח 9.

גביאת ריבית מעבר למותר

18. בכך לא הסתיימו חייבי הבנק מיתר בHINGOD להוראה מס' 325.
19. כפי שנראה להלן, כאשר נוצרת סיטואציה שבה גם לאחר הקצתה מסגרת האשראי
החד צדדיות חורגת המבוקשת מסגרת האשראי המאושרת, הרי שבגין אותה חריגה
גובה הבנק ריבית אסורה הגובאה ב- 2.5% מהריבית שנקבעה למסגרת האשראי
האחרונה אשר הוסכמה עט המבוקשת.
20. כך, למשל, ביום 17.1.10 יתרת המבוקשת עמדה על סך 740,992 ₪ ביתרת חובה.
לאור זאת, בנוסף למסגרת אשראי המאושרת של המבוקשת, אשר עמדה באותה עת
על 650,000 ₪, העמיד הבנק לטובתה מסגרת אשראי זמנית בסך של 92,000 ₪,
ובסה"כ מסגרת אשראי כולל בסך של 742,000 ₪, ובכך הגיעה המבוקשת למצב
שבו היא איננה חורגת מסגרת האשראי הזמנית.
- העתק פירוט פעולותיה הבנקאיות של המבוקשת לחודש ינואר 2010 מצורף כחלק
בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומן בנספח 10.
- העתק הודעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה
لتאריך 17.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומן בנספח 11.
- לעומת זאת, בתאריכים 18.1.10-19.1.10 יתרת המבוקשת עמדה בסך 700,845.49 ₪
ביתרת חובה. הבנק הוריד את מסגרת האשראי הזמנית לסכום של 50,000 ₪, כך
שכעת עמדה מסגרת האשראי על סך של 700,000 ₪ (כאשר קודם לכן עמדה על סך
742,000 ₪).
- עקב כך, סכום של 845.49 נותר מחוץ למסגרת האשראי הזמנית, וזאת לפחות יוםיים
עד ליום 20.1.10, כאשר אושרה לבקשת מסגרת אשראי חד צדדי בסך 33,000 ₪.
ולפיכך, נותרה חריגה מצטברת בסך כולל של 1691 ₪ (9 X 2 ימים).
- העתק הודעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה
لتאריך 18.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומן בנספח 12.
- העתק הודעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה
لتאריך 20.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומן בנספח 13.

23. מעיון בהודעות הבנק דלעיל, ניתן להיווכח כי הבנק מחלק את שיעורי הריבית למספר רמות:

- א. בגין אשראי של עד 520,000 ₪ גובה הבנק ריבית בשיעור של 7.85%.
 - ב. בגין אשראי שמעבר ל- 520,000 ₪ ועד 650,000 ₪ גובה הבנק ריבית בשיעור של 9.85%, הינו תוספת של 2%.
 - ג. בגין המסגרת הזמנית המוקצת (לפי הצורך 92,000 ₪ או 50,000 ₪) גובה הבנק ריבית לפי המדרגה האחrowna המאושרת, הינו 9.85%, ובכך פועל הבנק בהתאם להוראה מס' 325.
 - ד. אולם, בגין החריגה נותרת מעבר למסגרת האשראי הזמנית גובה הבנק ריבית נוספת ב- 2.5% מהריבית לפי המדרגה האחrowna המאושרת, דבר העומד בניגוד גמור להוראה מס' 325.
- לכן, בחישוב הריבית הרבוניות 2010 (ינואר-אפריל) ניתן להיווכח כי בגין יתרת החובה של המבוקשת ליום 18.1.10, אשר עמדה על סך 700,845.49 ₪, גבה הבנק ריבית כדלקמן:
- א. בגין סך של 1,401,691 ₪ (יומיים של ריבית) גבה ריבית בשיעור 7.85%.
 - ב. בגין סך של 361,691 ₪ (יומיים ריבית לפי המדרגה האחrowna כולל המסגרת הזמנית) גבה ריבית בשיעור 8.85% (2% יותר).
 - ג. ואילו בגין סך נותר של 1,691 ₪ גבה הבנק ריבית נוספת בגין הגבואה ב- 2.5% מהמדרגה האחrowna.

25. יצוין, כי על אותו בסיס חישובי נגבתה מהבקשת ריבית אסורה ובלתי חוקית גם בתאריך 3.2.10 ובתאריך 11.2.10.

העתק "הודעה על ריבית" כפי שנמסרה לבקשת ביום 4.4.10 ובה פירוט שיעורי הריבית שנגבתה הימנה מצורף כחלק בלתי נפרד מתצהיריו זה ומסומן בנספח 14.

ד. עילות וטענות משפטיות

- 26. על פי יועץ משפטי שקיבלת, עולה כדלקמן:
 - 27. תובענה זו מוגשת בהתאם לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, פרט 3, כדלקמן:
- "**תביעת נגד תאגיד בנקאי, בקשר לעניין שבינו לבין لكוח, בין אם התקשרו בעסקת ובין אם לאו.**".

ד. דין הנזיקין

הפרת חובות חוקות

28. המבוקשת תטען כי המשיב עיוול כלפים בהפרת חובות חוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
29. כמובןו לעיל, בעניינו נקבע מפורשות כי הבנק אמנים רשאי להעניק אשראי חד צדדי מעבר למסגרת האשראי המאושרת, אך זאת בתנאי בלבד אין, לפיו לא יחייב הבנק בעמלת בגין העמדת המסגרת הנוספת ולא יגבה ריבית נוספת בגין חריגה זו.
30. חرف זאת, פרטם הבנק תעריפון העומד בניגוד גמור להוראה זו, העניק מסגרת אשראי נוספת ולא רק זאת אלא שגובה, שלא כדין, בגין פעולה זו עמלת וריבית בסכומים בלתי מבוטלים.
31. בכך הפר הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 325 של המפקח על הבנקים, וכן הוא אחראי לנזקים הכספיים שנגרמו בשל כך למבקשים ולחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש ועליו לשאת בהם.
32. בעניינו, מתקיימים כל יסודותיה של הפרת חובות חוקה באשר: המשיב פעיל בניגוד מוחלט לחוק הבנקאות וההוראות המפקח על הבנקים ובגה עמלת וריבית מקום שנאסר עליו לעשות זאת. חיקוק זה النوועד לטובת המבוקשת וחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש, וההפרה גרמה להם נזק מסווג או מטיבעו של הנזק שאליו נተכוון החקיקוק.

תשלוט פיצויים מכוח סעיף 15 לחוק הבנקאות (שירותות לקוחות) תשמ"א-1981

33. המבוקשת תטען כי התנהגותו ומהדלו של הבנק כלפייה, כמו גם כלפי יתר יהידי הקבוצה שייצוגה מתבקש,ulos כדי הטעה לפי סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירותות לקוחות) תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות") לגבי עניין מהותי במתן שירות לקוחות, ולרבות:

- א. בעניין המהות והטיב של השירות במשמעות ס' (1) לחוק הבנקאות – העמדת האשראי הנוסף באופן חד צדדי על ידי הבנק בשילוב אי העמדת הלקוח על התשלוט הכרוך בכך, והעדר כל הודעה מפורשת ללקוח בדבר חיובי העמלת והריבית הכרוכים במתן שירות.
- ב. בעניין התשואה והთועלת שניתן להפיק מהשירות במשמעות סעיף (3) לחוק הבנקאות – סכומי העמלות והריבית הניכרים מפחיתים מהთועלת המושגת בקבלת אשראי חד צדדי. לו המבוקשת הייתה יודעת על כך אפשר והייתה מقلלת עצה בהתאם ומקפידה כי פעולותיה יתבצעו אך במסגרת האשראי המאושרת ובכך חוסכת את חיובי העמלות והריבית.
- ג. המחיר הרגיל או המקבול או המחיר הנדרש بعد השירות במשמעות סעיף (6) לחוק הבנקאות – המבוקשת לא ידעה ולא הייתה יכולה לדעת כי בגין העמדת אשראי חד צדדי תחויב בעמלת נוספת מעבר לעמלת המקבולות בהקצת מסגרת אשראי, וכי בגין סכומים החורגים מסגרת האשראי

הזמןית תחוב ברכיבת הגבואה ב- 2.5% מהריבית הקבועה במדדנה האחרונה
ומוסכמת.

34. המבקשת טוען, כי התנהגוו ומחדריו של המשיב כלפיה, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבועה שיצוגה מתבקש, עלולים לכדי הפרת הוראות ס' 4 לחוק הבנקאות לפיו: **"לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחוזל... דבר שיש בו משות ניצול מצוקתו של הלוקות... בורות... או חוסר ניסיונו, הכל כדי לקשר עסקה של מטען שירות בתנאים בלתי סבירים, או כדי לתת או לקבל תמורת השונה במידה בלתי סבירה מהתמורה המקובלת."**

35. העמדת אשראי באופן עצמאי וחוד צדי על ידי הבנק בשילוב אי העמדת הלוקוח על השירות הכרוך בכך והעדר הودעה מפורשת (בכל פעם שניתן השירות), וזאת חרף חובה הבנק לדוחת ללקוח בדבר שיעורי העמלות והריבית, עולה כדי ניצול לרעה של מצבו הכספי של הלוקוח ורצונו לעמוד בהתחייבותו ובורותו בכל הקשור לשיעורי עמלות וריביות הכרוכים במתן השירות.

36. צוין, כי לפי סעיף 15 לחוק הבנקאות **"דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקינה שניתנה לפיו, דין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודות הנזיקין"**, וזאת אף אם הנזק נגרם במישרין או בעקיפין, אם הנזק הוא בחסרון כיס או במניעת רשות, אם עבר העבירה עדין פלילי ואף אם הוא לא התכוון לגרום לנזק או לא יכול היה לראותו מראש.

2. דיני חוזים

37. המבקשת טוען, כי התנהגוו ומחדריו של המשיב כלפייהם, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבועה שיצוגה מתבקש, עלולים כדי הפרת הוראות חוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973 הוואיל ובין המבקשת ובין המשיב נכרת הסכם אשר עיקריו הם הקצת מסגרת אשראי מאושרת ומוסכמת וביצוע כל פעולותיהם במסגרת קוו אשראי זה.

38. המבקשת טוען, כי הוראה מס' 325 ביחס להעמדת מסגרת אשראי חד צדדית, הינה מוחלota באופן אוטומטי לתוך הוראות ההסכם בין המבקשים לבין הבנק, ואי קיומם עולה כדי הטעיה, חוסר תום לב, התנהגות שלא בדרך מקובלת והפרת החוסם, המחייב בתשלום פיצויים לפי חוק החוזים (תורופות בשל הפרת חוזה תשל"א-1970).

3. עשיית עשור ולא במשפט

39. עוד טוען המבקשת, כי המשיב התעשר על חשבונות שלא כדין ולפיכך عليهم להשיב כספים אלה למבקשת ולהברי הקבועה שיצוגם מתבקש, וזאת מכוח סעיף 1 לחוק עשיית ולא במשפט, תשל"ט-1979.

40. המשיב גבה מהבקשת ולחברי הקבועה שיצוגם מתבקש כספים רבים ביותר בניגוד גמור לדין ובכך גרם להם לחסרון כיס, ועל כן חייב בהשנת כספים אלה חזרה לחבריו הקבועה. בנסיבות המקרה.

41. לאור התכליות הברורה של הוראה מס' 325 "לחנק" את הבנים שלא להעניק מסגרת אשראי חד צדדית ואת הלוקות לפועל באותה מסגרת ונוכח התעלמות

הבנק מהווראה זו, مثل לא נחקקה מעולם, הרי שההשבה הינה צודקת ומתחייבת בנסיבות העניין.

ה. התובענה ראוייה להידון כתובענה ייצוגית

ה.1 הגדרת יחידי הקבוצה המיוצגת

42. הקבוצה המיוצגת הינה כל אדם ו/או תאגיד, פרטיו או עסקיו, אשר היה ו/או הינו, לטעות של המשיב והתקשר עימיו בהסכם מסגרת אשראי בהתאם להווראה מס' 325, ושילם עמלה וריבית חריגה נוספת בגין כך שהועמדה לו על ידי המשיב מסגרת אשראי חד צדדי ו/או זמנית.

43. לחילופין - כל הגדרה אחרת כפי שיקבע בית המשפט הנכבד.

ה.2 גודלה של הקבוצה המיוצגת

44. אצין כי בשלב זה לא ניתן לדעת את המספר המדויק של יחידי הקבוצה המיוצגת, ברם נתוניים אלה הינם ברשות המשיב.

45. יחד עם זאת, יש להניח כי הקבוצה המיוצגת נאמדת מאות אלפי לקוחות - אם לא לפחות מכך - שהינם לקוחות בנק לאומי ואשר התקשרו עימיו בהסכם מסגרת אשראי.

46. לפי נתונים שנלקחו מאתר האינטרנט של חברת "Microsoft" בנק לאומי הינו אחד מהבנקים המוביילים בארץ עם מעלה מ- 1.7 מיליון לקוחות, ונחשב לאחד מהבנקים המתקדמים ביותר מבחינה טכנולוגית ומוביל מזה שנים את תחום הבנקאות.

העתק תדפיס מאתר האינטרנט של חברת "Microsoft" מצורף לתצהيري זה כחלק בלתי נפרד ממנו ומסומן בנספח 15.

ה.3 שאלות מהותיות משותפות של עובדה ומשפט

47. על פי ייעוץ משפטי שקיבلت, התובענה מעוררת שאלות משותפות של עובדה ומשפט המשותפת לכל יחידי הקבוצה ויש אפשרות סבירה וטובה שהן תוכרעה לטובת הקבוצה, כדלקמן:

א. האם מוטלת על המשיב חובה על פי דין שלא לגבות עמלה וריבית עברו העמדות מסגרת אשראי באופן חד צדדי ללקוח בעל הסכם מסגרת מאושרת.

ב. האם המשיב הפר את חובתו החוקית שלא לגבות עמלה וריבית עברו העמדות מסגרת אשראי באופן חד צדדי ללקוח בעל הסכם מסגרת מאושרת.

ג. האם על בנק לאומי להשיב או לזכות את חשבונם של המבקש, כמו גם את חשבונם של יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, בסכום סכומי העמלות והריביות אותן הוציאו מכיספם בגין קבלת האשראי החד צדדי.

ד. האם התנוגות המשיב מזכה את המבקש, כמו גם את יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, בפתרונות על פי פקודת הנזקין.

ה. האם התנהגות המשיב מחייבת להורות לו, כי מעטה ואילך לא תיגבה כל אגרה על ידי בנק לאומי בגין העמדת אשראי באופן חד צדי ללקוח בעל הסכם מסגרת אשראי, כמתחייב לפי הוראה מס' 325.

ה.4. תובענה ייצוגית- דרך עילה ותוגנות

48. על פי יועץ משפט שקיילתי, תובענה ייצוגית הינה דרך עילה והוגנת לצורך הכרעה בחלוקת נסיבות העניין.
49. המדובר בעמלה וריבית שנגבו באופן אחד ונורף לכל הלקחות בעלי הסכם מסגרת אשראי מאושרת שהועמד לטובתם אשראי חד צדי.
50. חיוב העמלה והריבית מתבצע מזה לעלה מחמש שנים תמיינות, החל מיום כניסה הוראה מס' 325 לתוקף, יום 1.1.06.
51. בנסיבות העניין הלקחות בעלי הסכם מסגרת אשראי לא יגישו תובענה להחזר העמלה הבלתי חוקתי, או לביטול הסכם המסגרת, וזאת בשל הערך הנמוך ביחס של עלות העסקה הכוללת.

ה.5 הלימות הייצוג

52. הקבוצה שייצוגה מתבקש תיוזג באופן הולם על ידי באי כוח המבקש וכפי שפורט בעניין זה בבקשת האישור.

ה.6 תום לב

53. קיים יסוד סביר להניח כי עניינים של כל חברי הקבוצה ייוזג ויונח בתום לב.

ו. נזק המכרי המוערך שנגרם לקבוצה שייצוגה מתבקש

54. למיטב ידיעתי, בנק לאומי קיימים לעלה מ- 1.7 לстоות אשר מרביתם המכריút חתומים מול הבנק על הסכם מסגרת אשראי, שכן הדבר מחייב מההוראה מס' 325.
55. לצורך הערכת הנזק המכרי ניתן להיעזר בתנאים המופיעים בזווית התקופתיים של בנק לאומי לשנים 2010-2006, כפי שמדווחים לרשות לנירות ערך ولבנק ישראל.

ריבית חריגה:

א. **שנת 2006:** עיון בזווית התקופתי לשנת 2007, מעלה כי לפי הוראות המפקח על הבנקים על הבנק לסתור את הנתונים לפי הוראה מס' 325, באופן שבו חריגה מסגרת אשראי המאושרת במידה והבנק מחייב את הלקוח בריבית חריגה מסווג כ"חוב שאינו נושא הכנסה".

עוד מדווח הבנק, כי בשנת 2006 סך חובות נושאים הכנסה עמד על סך 119 מיליון ₪.

לפיכך, בשנת 2006 גבה הבנק ריבית חריגה (בשיעור של 2.5%) בסך של 2,975,000 ₪.

ב. **שנת 2007:** על פי דיווח בנק לאומי לשנת 2007, חובות שאינן נושאים הכנסה (הינו חובו בריבית חריגה) הינם בסך 74 מיליון ₪. לפיכך, בשנת 2007 גבה הבנק ריבית חריגה (בשיעור של 2.5%) בסך של 1,850,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מדוח התקופתי לשנת 2007 ובו נתונים גם לשנת 2006 בקשר עם יישום הוראה מס' 325 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בגsectח 16.

ג. שנת 2008: אוחתם עניינים מופיעים גם בדוחות הבאים. לפי דוח התקופתי של בנק לאומי לשנת 2009, חובות שאינם נושאים הכנסה עומדים על סך 58.5 מיליון ₪. עוד מדוח הבנק, כי בסוף שנת 2008 סווגו בהתאם 100 מיליון ₪ כחוובות שאינם נושאים הכנסה.

לפיכך, גבה הבנק ריבית חריגה בשנת 2008 בסך של 2,500,000 ₪.

ד. שנת 2009: על פי החישוב דלעיל, בשנה זו גבה הבנק ריבית חריגה בסך של 1,450,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מדוח התקופתי לשנת 2009 ובו נתונים גם לשנת 2008 בקשר עם יישום הוראה מס' 325 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בגsectח 17.

ה. שנת 2010: ולABI שנות 2010, מעלה תמצית הדוח הכספי של בנק לאומי ליום 30.9.10 כי חובות שאינם נושאים הכנסה עומדים על סך 61.6 מיליון ₪.

לפיכך, בשנת 2010 גבה הבנק ריבית חריגה בסך של 1,525,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מתמצית דוח כספי ליום 30.9.10 בקשר עם יישום הוראה מס' 325 מצורף כחלק בלתי נפרד מבקשת זו ומסומן בגsectח 18.

לפיכך, בין השנים 2006-2010 גבה הבנק ריבית חריגה מעבר לריבית האחروנה שהוסכמה בסך כולל של 10,300,000 ₪.

56. חשוב לציין, כי דרך חישוב זו נעשתה על דרך הצטום ולפי נתונים המבוקשות. זאת, משום שבאופן קבוע מעמיד בנק לאומי את הריבית החריגה המקסימלית שהוא גובה בשיעור של פריים + 9.6%.

בענייננו, מדרגת הריבית האחロונה של המבוקשת עמדה על שיעור גובה של 7.1%, ולכן הריבית החריגה הנוספת עד למקסימום המותר הינה 2.5%.

מכאן, כי שיעור הריבית החריגה משתנה בהתאם למדרגת הריבית האחロונה שהוסכם עם הלקוח. ככל שהדרגה האחロונה נמוכה יותר כך הריבית החריגה האסורה תהיה גדולה יותר. למשל, במקרה בו מדרגת הריבית האחロונה שהוסכמה ונחתמה הינה פריים + 3.9% הרי שרכיבת החריגה תבלתי חוקית יכולה להגיע לשיעור של 5.7%.

טיפול במסגרת אשראי חד צדי:

58. לפי פירוט גבייה עמלות המבוקשת מיום 16.12.10, אשר הונפק על ידי הבנק (גsectח 8 לעיל), ניתן לראות כי ברבעון הראשון לשנה זו חייבה המבוקשת בסך 2,342 ₪ בגין "טיפול במסגרת אשראי בעו"ש" לעמודה 9,083 ₪ בהם חייבה בגין "عملת הקצת אשראי".

הינו, שיעור העמלה בגין העמדת אשראי חד צדי ו/או זמני מהוות כ- 20% מסך כל העמלות שנגבו מה מבוקשת בגין הטיפול באשראי.

59. מעוון בדוחות הכספיים של בנק לאומי לשנים 2010-2006 (המצורפים לעיל), נקל להיווכח כי תחת נושא "عملות תעופוליות" מצוין סך העמלות שגבה הבנק בגין "טיפול באשראי", כדלקמן:

שנת 2006 : 322 מיליון ₪.

שנת 2007 : 353 מיליון ₪.

שנת 2008 : 339 מיליון ₪.

שנת 2009 : 259 מיליון ₪.

שנת 2010 (עד ליום 30 בספטמבר 2010) : 314 מיליון ₪.

סה"כ : 1,587,000,000 ₪.

העתק נתוניים רלוונטיים מתוך הדוחות הכספיים של בנק לאומי מצורף כלהלן בلتוי נפרד מבקשת זו ומסומן בנספח 19.

60. היהת ואצל המבקשת נערכו שניינים לעיתים תכופות במהלך 2010 במסגרת האשראי המאושרות מעבר לממוצע ובשל כך חוויה בסכומים גבוהים יחסית, נעמיד למען זהירות את שיעור העמלת שגבה הבנק בגין טיפול במסגרת אשראי על סך 5% בלבד מתוך העלות התפעוליות דלעיל.

לאור זאת, בין השנים 2010-2006 גבה הבנק עמלת בגין אשראי חד צדי בסך כולל של 79,350,000 ₪.

61. לsicoms – בין השנים 2006 עד 30.9.10 גבה הבנק ביותר ריבית חריגה בסך כולל של 10,300,000 ₪. וכן גבה ביותר עמלת חד צדי בסך כולל של 79,350,000 ₪.

בהתאם לכך, ניתן להעריך כי הנזק המऋגי מיום כניסה לתוקף של הוראה מס' 325, עומד על כ- 90 מיליון ₪.

ג. הسعدים הנتابעים

62. הسعدים הנتابעים במסגרת התביעה הייצוגית הינם כדלקמן:

א. ליתן פסק דין החרותי לפיו אסור למשיב לגבות ריבית חריגה או עמלת, בשום צורה ואופן, בגין העמדת אשראי באופן חד צדי ליקוח בעל הסכם מסגרת אשראי מואושרת.

ב. להורות לבנק לאומי להסביר ליחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש (ובכללים לבקשתו) או לזכות את חשבונות גובה הכספיים אשר שולמו על ידם למשיב עבור עמלת בגין ריבית חריגה ואשראי חד צדי ו/או אשראי זמני.

ג. לפסק שכר טרחה ראוי לעורכי הדין המייצגים, בא כוח המבקשת.

ד. לפסק גמול הולם לבקשת, במעמדו כתובע יציגי.

ה. לחייב את המשיב בהוצאות ההליך המשפטי ושכ"ט ב"כ המבקשת בצרוּף מע"ם בגיןו, וכן בחוצאות מלא הפרסומים המתחyiבים על פי הדיין ו/או על פי החלטות בית המשפט הנכבד, ובכלל זה בגין הגשת בקשה האישור ואיישור התביעה הייצוגית.

זהשמי, זו חתימתי ותוכן תצהיריו זה אמת.

~~חתימתה המצחאה~~

אישור

הנני מאשר בזוה כי ביום 1.3.11 הופיע לפני, עו"ד תומר מזרחי, במשרדי רחוב דרך מנחם בגין 154 תל אביב, יואב שמוראך, המוכר לי אישית, ואחרי שהזהרתי כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נוכנות הצהरתו הנ"ל וחתם עליה.

עו"ד/תומר מזרחי
יואב שמוראך
חתימתו רוח דין

בבית המשפט המחווי
בתל-אביב-יפו

ר' 3 11-03-5449
ת.א. 41

שם-די נצרת בע"מ ח.פ. 512778895
נצרת עילית

התובעת:

ע"י ב"כ עוה"ד ארנון גרפִי ו/או נעם בן חורין
ו/או יחזקאל הרשמן ו/או תומר מזרחי ו/או אברן
אריה ו/או שלמה רוזנויסר ו/או משה פישר
מדרך מנחם בגין 154, (בית קראון) תל-אביב-יפו 64921
(טל': 03-6083565 ; פקס: 03-6083567)

- נג"ה -

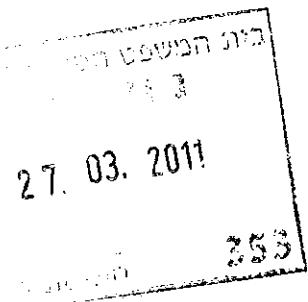
בנק לאומי לישראל בע"מ
ח.צ. 520018078

הנתבע:

מרחוב יהודה הלוי 24-32 ת"ד 2
תל אביב, מיקוד 61000

מזהות התביעה: תביעה ייצוגית.

סכום התביעה: כ- 90,000,000 ₪ (אומדן).

תובענה ייצוגית

МОגת בזאת תובענה ייצוגית זוrat על סמך החלטתו של בית המשפט הנכבד לאשר את בקשה האישור שהוגשה בתיק שבכותרת כתובענה ייצוגית.

א. הצדדים

1. התובעת הינה חברת פרטיט מוגבלת במניות שהתקאנזה על פי חוקי מדינת ישראל המפעילה רשות מסעדות, והינה לכהה וותיקה של בנק לאומי וחברונה מונחה בסניף לאומי נצרת עילית, מרכז דקל רסקו.
2. הנתבע, בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הנתבע" או "הבנק"), הינו תאגיד בנקאי ממשמעו בחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981 ונמנה על חמישה הבנקים הגדולים במדינה, אם לא גדול מהם.

ב. נושא התביעה

3. במסגרת תיקון 23 לפקודת הבנקאות תשמ"א-1981 ועל מנת להבטיח את ניהול התקין ושמירה על ענייני הלקחות וכדי למנוע פגעהVIC ביכולתם למלא התפקידיותיהם (להלן: "הוראות ניהול בנקאי תקין") ניתנה למפקח על הבנקים, בסעיף 5(ג) לפקודה, הרשות ליתן הוראות וכללים בנוגע לכל התאגידיים הבנקאים הפועלים במדינה או חלק מהם.
4. חשוב לציין, כי בכך ניתן למעשה מעמד חוקי להוראות ניהול בנקאי תיקון של המפקח על הבנקים.

- במסגרת זו ועל רקע הפרקטיקה של חריגות ממסגרת האשראי המאושרות הגורמת מחוד ללקוח לאיו וודאות בקשר לחיובים הספציפיים שיכובדו בחשבונו, ומайдן לתאגיד הבנקאי להעדר שליטה בסיכון האשראי וחוסר יכולת להעריך את רוחניות התקיק, הוראה המפקח על הבנקים על הגבלת האשראי וחיבת התאגידים לעורך ללקוחות הסכם בכתב שענינו מסגרת אשראי מאושרת ולהקפיד על ביצוע חיובים לחשבון העובר ושב של הלוקוח בתוך המסגרת המאושרת בלבד ולא חריגה ממנה (להלן: "הוראה מס' 325").
6. הוראה זו, שתחילה ביום 1.1.06, הטילה חובה על הבנקים בהתאם ולקבוע עם כל אחד מלוקוחותיהם מסגרת אשראי שתוארים לצרכים, למושר החזר ולביטחונותיו של הלוקוח, וחיבת הבנק לפעול אך ורק בתחום המסגרת הנ"ל.
7. יחד עם זאת, ניתנה לתאגיד הבנקאי הרשות להעמיד ללקוח מסגרת אשראי באופן חד צדי החורגת מסגרת האשראי המאושרת, **זאת תוך קביעה ברורה וחד משמעית כי העמדת מסגרת האשראי הנוסףת לא תחויב בכלל عمלה שהיא ולא תישאריבית מעבר לריבית הקבועה למדרוג הגובה באותה מסגרת אשראי.**
- ובלשון הוראה מס' 325:
- "(ג) על אף האמור, רשאי התאגיד הבנקאי להעמיד מסגרת אשראי באופן חד צדי ללקוח בעל מסגרת אשראי, **ובבדך שלא יחייב את הלוקוח בכלל בגין העמדת המסגרת הנוסףת.**
- ...
- הרביה במסגרת אשראי כאמור לא תעלת על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחידת אשר הוסכמה בכתב עם הלוקוח.**
- העתיק מסמך המפקח על הבנקים "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עובר ושב" ויישום הוראה מס' 325 מצורף כחלק בלתי נפרד מתובענה זו ומסומן **בנספח 1.**
- העתיק הוראה מס' 325 שענינה "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עובר ושב" לרבות מבוא ודברי ההסבר כפי שפורסם בחו"ר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים בתחום הסדרה, מס' 06-2159-06 מיום 8.2.05 מצורף כחלק בלתי נפרד מתובענה זו ומסומן **בנספח 2.**
8. הוראה זו היותה חלק ממספר ניהול עסקה חדשים שנכנשו לתוכף, שטרתם המוצחרת למניעת חריגת לוקוחות הבנקים מסגרות אשראי ו"חינוכם" לעמידה בתחוםי המסגרת.
9. יחד עם זאת, אפשר המפקח לבנקים להעמיד ללקוחות שהורגים מהמסגרת המסגרת אשראי חד צדיות, **ובבדך שלא יגבו עמלת בגין היוצרותה, ושיעורי הריביה לא יעלו על אלה שנקבעו למסגרת האשראי האחידת שהוסכמה בכתב עם חלוקה ונחתמה על ידו.**
10. בהמשך ולאחר קשיים זמינים שנתקלו הבנקים ביישום ההוראה, נקבעו ביום 17.8.05 מספר הקלות במישור המעניין, ואולם בכל הנוגע לאיסור גבית עמלת בגין

אשראי חד צדי וריבית העולה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרון שהוסכמה עם הלקוח לא אמר דבר וההוראה נותרה ללא כל שינוי.

העתק חזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים בתחום הסדרה, מס' 06-2169 מיום 17.8.05 מצורף כחלק בלתי נפרד מתובענה זו ומסומן בנספח 3.

.11. נוכח פניה נוספת נספח של הבנקים למפקח ודיווחם כי לקוחות רבים עדין לא הסדרו את מסגרת האשראי שלהם כאמור בהוראה מס' 325 ועל מנת שלא לפגוע בלקוחות, העניק המפקח מספר הקלות נוספות והבהירות לבנקים.

.12. ואולם, חשוב לציין, כי המפקח על הבנקים מצא לנכון לחזור ולהציג את סעיף 3(a) הניל להוראה מס' 325 האוסר על גביית העמליה במתנו אשראי חד צדי וגבית ריבית העולה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי [האחרון](#), תוך שהוא מאריך את התקופה המאפשרת לבנקים להעמיד מסגורות חד צדיות ללקוחות טרם הסדרו מסגרת אשראי כלשהו בחשבונים, וזאת עד ליום 1.7.07.

העתק חזר בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים בתחום הסדרה, מס' 06-2179 מיום 26.12.06 מצורף כחלק בלתי נפרד מתובענה זו ומסומן בנספח 4.

.13. המטרה והאמצעים ברורים – לבנק לא יהיה תמריצ להגדיל את מסגרת האשראי ללקוח מעבר למסגרת אשראי המוסכמת והמוסורת, וכך יימנע מלעשות כן ויפעל בדلت אמותיה של מסגרת האשראי המאושרת, לטובת הלקוח.

.14. כפי שנראה להלן, חרף התורה המפורשת והחייבת فعل הנקבע שלא כדין וחיבב פעמי אחר פעם את התובעת בעמלות אסורות בגין הקצת מסגרת אשראי חד צדיית, תוך שהוא גובה ממנו ריבית נוספת מעבר לו שקבעה למסגרת האשראי [האחרון אשר הוסכמה עימה](#).

ג. פרק עובדי

עמליה בגין אשראי חד צדי

.15. חרף קביעותיה הברורות של הוראה מס' 325, מכליל הנקבע במסגרת "תעריפוןعمالות לשירותי הבנק" (להלן: "תעריפון הבנק") בסעיף 3.3.2 תחת פרק "Ashraim", ערביות ובטחנות" עלמת טיפול במסגרת אשראי בעו"ש, המוגדרת בתעריפון כלהלן:

"סעיף 3.3.2:

1. בהגדלת סכום מסגרת אשראי, תוך שמירת תום תוקף המקורי של מסגרת אשראי, העמלה תגבה רק על סכום ההגדלה, כפי המודגש של סכום ההגדלה.

2. מסגרת האשראי במת"ח – העמלה תגבה במטבע המסגרת".

.16. בהמשך, אף מפורטים בתעריפון הבנק מדרגות החייבים ושיעוריהם: עד 7,500 ש"נ סכום של 50.00 ש"נ. מעל 7,500 ש"נ חיוב בשיעור של 0.125%, מינימום 150 ש"נ מקסימום 5,000 ש"נ.

העתק תעריפון הבנק, מעודכן לתאריך 10.10.10, מצורף חלק בלתי נפרד מהתובענה
זו ומסומן בנספח 5

17. תעריפון הבנק יושט, הלכה למעשה, על ידי הנتابע. הינו, לא מדובר במקרה חריג של חיוב התובעת שלא כדין, אלא בתעריפון רשמי ובנוול פסול של הנتابע.

18. מעיון בתדפסי פעולותיה הבנקאיות של התובעת ובהודעות הבנק אשר נשלחו אליה, עולה בברור כי למורות מסווגות האשראי המאושרות נוהג הבנק, הדבר בשגרה, לגבות עמלה בגין אשראי חד צדי, וזאת בהתאם לתעריפון הבנק כמפורט בטבלאות המצורפות.

ישוין, כי החייבים המפורטים בטבלאות הינם אך ורק לצורך המכחשה בלבד ואינם ממצאים את סך כל הסכומים שנגבו שלא כדין מהתובעת משנת 2006 ועד ליום הגשת התובעה.

העתק טבלה ובה פירוט החייבים בגין עמלה חד צדיית לשנים 2009-2010 מצורף חלק בלתי נפרד מהתובענה זו ומסומן בנספח 6.

בנוסף ראה מסמך פירוט גבייתعمالות מיום 16.12.10 שהנפיק בנק לאומי ובו ריכוזعمالות בגין "טיפול במיסגרת אשראי בעו"ש" מצורף חלק בלתי נפרד מהתובענה זו ומסומן בנספח 8.

העתק תדפסי פעולותיה הבנקאיות של התובעת לשנים 2009-2010 מצורף חלק בלתי נפרד מהתובענה זו ומסומן בנספח 9.

העתק ההודעות שנשלחו אל התובעת בקשר עם מתן מיסגרת אשראי חד צדי לאורך שנים 2009-2010 מצורף חלק בלתי נפרד מהתובענה זו ומסומן בנספח 10.

19. נמצא, לא בלבד שהבנק מעניק אשראי נוסף נוסף מעבר למיסגרת האשראי המאושרת, בגין להוראה מס' 325, אלא "מגדיל לעשות" וגובה בגין כך עמלה בלתי חוקית בסכומים גבוהים.

20. בכך מעקר הבנק את הוראות החוק, פועל בניגוד לחולוין אליו ועשה את הוראה מס' 325 פלטטר כאלו לא נחקקה מעולם. גביית העמלה האסורה ואכיפת החסר בנושא זה אך מתמיצה אותו להמשיך ולנהוג בדרך פסולה ובלתי חוקית זו.

గביית ריבית מעבר למותר

21. בכך לא הסתיימו חייבי הבנק ביותר בגין להוראה מס' 325.

22. כפי שנראה להלן, כאשר נוצרת סיטואציה שבה גם לאחר הקצאת מיסגרת האשראי החד צדיית חורגת התובעת ממיסגרת האשראי המאושרת, הרי בגין אותה חריגה גובה הבנק ריבית אסורה הגבואה ב- 2.5% מהריבית שנקבעה למיסגרת האשראי האחרון אשר הוסכמה עם התובעת.

23. כך, למשל, ביום 17.1.10 יתרת התובעת עמדה על סך 740,992 ₪ ביתרת חובה. לאור זאת, נושא למיסגרת אשראי המאושרת של התובעת, אשר עמדה באותה עת על 650,000 ₪, העמיד הבנק לטובתמה מיסגרת אשראי זמנית בסך של 92,000 ₪,

ובסה"כ מסגרת אשראי כוללת בסך של 742,000 ₪, ובכך הגיעו התובעת למצב שבו היא איננה חורגת מסגרת האשראי הזמנית.

העתק פירוט פעולתייה הבנקאיות של התובעת לחודש ינואר 2010 מצורף כחלק בלתי נפרד מהתובעה זו ומסומן בנספח 11.

העתק הודיעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה לתאריך 17.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מהתובעה זו ומסומן בנספח 12.

לעומת זאת, בתאריכים 18.1.10-19.1.10 עתרת התובעת עמדה בסך 700,845.49 ₪ בירתרת חובות. הבנק חוריד את מסגרת האשראי הזמנית לסכום של 50,000 ₪, כך שכעת עמדה מסגרת האשראי על סך של 700,000 ₪ (כאשר קודם לכן עמדה על סך 742,000 ₪).

עקב כך, סכום של 845.49 ₪ נותר מחוץ למסגרת האשראי הזמנית, וזאת לפחות יומיים עד ליום 20.1.10, כאשר אושרה לתובעת מסגרת אשראי חד צדדית בסך 33,000 ₪. ולפיכך, נותרה חריגה מצטברת בסך כולל של 1691 ₪ (845.49 ₪ X 2 ימים).

העתק הודיעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה לתאריך 18.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מהתובעה זו ומסומן בנספח 13.

העתק הודיעת הבנק בדבר שינוי בתנאי אשראי/העמדת מסגרת אשראי חדשה לתאריך 20.1.10 מצורף כחלק בלתי נפרד מהתובעה זו ומסומן בנספח 14.

מעיוון בהודעות הבנק דלעיל, ניתן להיווכח כי הבנק מחלק את שיעורי הריבית למספר רמות:

- א. בגין אשראי של עד 520,000 ₪ גובה הבנק ריבית בשיעור של 7.85%.
- ב. בגין אשראי שמעבר ל- 520,000 ₪ ועד 650,000 ₪ גובה הבנק ריבית בשיעור של 9.85%, הינו תוספת של 2%.

ג. בגין המסגרת הזמנית המוקצת (לפי הצורך 92,000 ₪ או 50,000 ₪) גובה הבנק ריבית לפי המדרגה האחורייה המאושרת, הינו 9.85%, ובכך פועל הבנק בהתאם להוראה מס' 325.

ד. אולם, בגין חריגת נותרת מעבר למסגרת האשראי הזמנית גובה הבנק ריבית נוספת הגובלה ב- 2.5% מהריבית לפי המדרגה האחורייה המאושרת, דבר העומד בnegozio גמור להוראה מס' 325.

לכן, בהישוב הריבית הרבעונית 2010 (ינואר-אפריל) ניתן להיווכח כי בגין יתרת החובה של התובעת ליום 18.1.10, אשר עמדה על סך 700,845.49 ₪, גובה הבנק ריבית כדלקמן:

- א. בגין סך של 1,401,691 ₪ (יומיים של ריבית) גובה ריבית בשיעור 7.85%.
- ב. בגין סך של 361,691 ₪ (יומיים ריבית לפי המדרגה האחורייה כולל המסגרת הזמנית) גובה ריבית בשיעור 8.85% (2% יותר).

- ג. ואילו בגין סך נותר של 1,691 ש' גבה הבנק ריבית נספת הגבוהה ב- 2.5% מהמדרגה الأخيرة.
28. יזכיר, כי על אותו בסיס חישובי נגבותה מהתובעת ריבית אסורה ובלתי חוקית גם בתאריך 3.2.10 ובתאריך 11.2.10.
- העתיק "הודעה על ריבית" כפי שנמסרה לתובעת ביום 4.4.10 ונבה פירוט שיעורי הריבית שנגבותה מהתובעת מצורף חלק בלתי נפרד מהתובענה זו ומסומן בנספח 15.
29. הנה כי כן, הבנק מפר ברגל גסה את הוראה מס' 325, על כל קביעותיה, ודומה כי הקצתתו מסגרת אשראי זמנית כדרך קבוע לא נועדה אלא להשיא רוחחו על חשבון לקוחותינו תוך גביית עמלה וריבית האסורות על פי דין.
- ד. עלות וטענות משפטיות**
30. תובענה זו מוגשת בהתאם לתוספת השנייה לחוק תובעות ייצוגיות, התשס"ו-2006, פרט 3, כדלקמן:
- "**תובעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לעניין שבינו לבין لكוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו.**"
- ד.1. דין הנזיקין**
- הפרת חובות חוקתית**
31. התובעת טען כי הנתבע עיוול כלפים כלפים בהפרת חובות חוקתית לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נושת חדש].
32. מבואר לעיל, עניינינו קבוע מפורשות כי הבנק אمنם רשאי להעניק אשראי חד צדדי מעבר למסגרת האשראי המאושרת, אך זאת בתנאי בלעדיו אין, לפיו לא יחייב הבנק בעמלה בגין העמדת המסגרת הנוספת ולא יגבה ריבית נוספת בגין חריגת זו.
33. חرف זאת, פרטם הבנקouri העומד בניגוד גמור להוראה זו, העניק מסגרת אשראי נוספת ולא רק זאת אלא שגבה, שלא כדין, בגין פעולה זו עמלה וריבית בסכומים בלתי מבוטלים.
34. בכך הפר הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 325 של המפקח על הבנקים, וכן הוא אחראי לנזקים הכספיים שנגרמו בשל כך לתובעת ולחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש ועליו לשאת בהם.
35. בענייננו, מתקיימים כל יסודותיה של הפרת חובות חוקתית באשר: הנתבע فعل בניגוד מוחלט לחוק הבנקאות והוראות המפקח על הבנקים וגובה עמלה וריבית מקום שנאסר עליו לעשות זאת. חיקוק זה נועד לטובת התובעת וחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש, וההפרה גרמה להם נזק מסווג או מטיבו של הנזק שאליו נקבעו החיקוק.

תשלוט פיצויים מכוח סעיף 15 לחוק הבנקאות (שירותות ללקוח) תשמ"א-1981

36. התובעת תטען כי הtentagoתו ומחדריו של הבנק כלפייה, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, עלולים כדי הטעה לפי סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירותות ללקוח) תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות") לגבי עניין מהותי במתן שירות לקוחות, ולרבות:

א. בעניין המהות והטיב של השירותים בנסיבות ס' (3) לחוק הבנקאות – העמדת האשראי הנוסף באופן חד צדי על ידי הבנק בשילוב אי העמדת הלוקוח על התשלום הכרוך בכך, והעדר כל הודעה מפורשת ללקוח בדבר חייבת העמלה והריבית הכרוכים במתן שירות.

ב. בעניין התשואה והתועלת שניתנו להפיק מהשירותים בנסיבות ס' (3) לחוק הבנקאות – סכומי העבודות והריבית הניכרים מפחיתים מהתועלת המושגת בקבלת אשראי חד צדי. לו התובעת הייתה יודעת על כך אפשר והיתה מכללת עצה בהתאם ומקפידה כי פעולהיה יבוצעו אך במסגרת האשראי המאושרת ובכך חוסכת את חייבת העבודות והריבית.

ג. המחיר הרגיל או המקבול או המהיר הנדרש לאחר השירותים בנסיבות ס' (3) לחוק הבנקאות – התובעת לא ידעה ולא הייתה יכולה לדעת כי בגין העמדת אשראי חד צדי תחוויב בעמלה נוספת מעבר לעמלה המקבולות בהקצת מסגרת אשראי, וכי בגין סכומים החורגים מסגרת האשראי הזמנית תחוויב בריבית גבוהה ב- 2.5% מהריבית הקבועה במדרגה האחידתית. ומהוסכתה.

37. התובעת תטען, כי הtentagoתו ומחדריו של הנتبיע כלפייה, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, עלולים כדי הפרת הוראות ס' 4 לחוק הבנקאות לפיו: "לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדר... דבר שיש בו משות ניצול מצוקתו של הלוקוח... בורותו... או חוסר ניסיונו, הכל כדי לקשר עסקה של מתן שירות בתנאים בלתי סבירים, או כדי לחת או לקבל תמורה חדשה במידה בלתי סבירה מהתמורה המקבולת".

38. העמדת אשראי באופן עצמאי וחד צדי על ידי הבנק בשילוב אי העמדת הלוקוח על השירותים הכרוך בכך והעדר הודעה מפורשת (בכל פעם שניתנו השירותים), וזאת חרף חובות הבנק לדוח ללקוח בדבר שיעורי העבודות והריבית, עולה כדי ניצול לרעה של מצבו הכספי של הלוקוח ורצונו לעמוד בהתחייבותו ובורותו בכל הקשור לשיעורי עבודות וריביות הכרוכים במתן השירות.

39. יצוין, כי לפי סעיף 15 לחוק הבנקאות "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקנה שנייה לפיו, דין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודות הנזקין", וזאת אף אם הנזק גורם במישרין או בעקיפין, אם הוק הוא בחסרו כיס או במניעת רוח, אם עבר העבירה עדין פלילי ואף אם הוא לא התכוון לגרום לנזק או לא יכול היה לראותו מראש.

2. דיני חזיות

40. התובעת תטען, כי הtentagoתו ומחדריו של הנتبיע כלפייהם, כמו גם כלפי יתר יחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש, עלולים כדי הפרת הוראות חוק החזיות (חלק כלל)

התשל"ג-1973 הוויל ובין התובעת ובין הנتابע נכרת הסכם אשר עיקרו הם הקצתה מסגרת אשראי מאושרת ומוסכמת וביצוע כל פעולותיהם במסגרת קוי אשראי זה.

התובעת נתען, כי הוראה מס' 325 ביחס להעמדות מסגרת אשראי חד צדדית, הינו מוחלות באופן אוטומטי לתוכה הוראות ההסכם בין התובעת לבין הבנק, ואי קיומם עולה כדי הטעה, חוסר תום לב, התנוגות שלא בדרך מקובלת והפרת ההסכם, המחייב בתשלומים פיצויים לפי חוק החזויים (תרומות בשל הפרת חוזה) תש"א-1970.

ד. עשיית עשור ולא במשפט

עוד טוען התובעת, כי הנتابע התעשר על חשבונם שלא כדין ולפיכך عليهم להשיב כספים אלה לתובעת ולהחbill הקבוצה שייצוגם מתבקש, וזאת מכוח סעיף 1 לחוק עשיית ולא במשפט, תש"ט-1979.

הבנק גבה מהתובעת ומחברי הקבוצה שייצוגם מתבקש כספים רבים ביותר בגין גמור לדין ובכך גרם לה לחסרו כיס, ועל כן חייב בהשbat כספים אלה חוזה לחבריה הקבוצה.

לאור ה��ילת הבורה של הוראה מס' 325 "לחנק" את הבנקים שלא להעניק מסגרת אשראי חד צדדית ואת הלקחות לפעול באותה מסגרת וכן חתימת הבנק מההוראה זו משל לא נחקקה מעולם, הרי שההשבה הינה צודקת ומתחייבת בנסיבות העניין.

ה. הנזק המצרי המוערך שנגרם לקבוצה שייצוגה מתבקש

למייטב ידיעת התובעת, בנק לאומי קיימים למעלה מ- 1.7 לקוחות אשר מרביתם המכרייע חתוםים מול הבנק על הסכם מסגרת אשראי, שכן הדבר מתחייב מההוראה מס' 325.

לצורך הערכת הנזק המצרי ניתן להיעזר בנתונים המופיעים בדו"חות התקופתיים של בנק לאומי לשנים 2006-2010, כפי שמדווחים לרשות ל니ירות ערך ולבנק ישראל.

ריבית חריגה:

א. **שנת 2006:** עיון בדו"ח התקופתי לשנת 2007, מעלה כי לפי הוראות המפקח על הבנקים על הבנק לסווג את הנטוינס לפי הוראה מס' 325, באופן שבו חריגה מסגרת אשראי המאושרת במידה והבנק מחייב את הלקוחה בריבית חריגה מסווג כ"חוב שאינו נושא הכנסה".

עוד מדווח הבנק, כי בשנת 2006 סך חובות נושאים הכנסה עמד על סך 119 מיליון נט.

לפיכך, בשנת 2006 גבה הבנק ריבית חריגה (בשיעור של 2.5%) בסך של 2,975,000.

ב. **שנת 2007:** על פי דיווח בנק לאומי לשנת 2007, חובות שאינם נושאים הכנסה (היוינו חובי בריבית חריגה) הינם בסך 74 מיליון נט. לפיכך, בשנת 2007 גבה הבנק ריבית חריגה (בשיעור של 2.5%) בסך של 1,850,000.

העתק עמודים רלוונטיים מדווח התקופתי לשנת 2007 ובו נתונים גם לשנת 2006 בוגע לישום הוראה מס' 325 מצורף חלק בלתי נפרד מתובענה זו בנספח 16.

ג. **שנת 2008:** אותן עניינים מופיעים גם בדוחות הבאים. לפי דוח התקופתי של בנק לאומי לשנת 2009, חובות שאינם נושאים הכנסה עמודים על סך 58 מיליון ₪. עוד מדווח הבנק, כי בסוף שנת 2008 סווגו בהתאם 100 מיליון ₪ כחובות שאינם נושאים הכנסה.

לפיכך, גבה הבנק ריבית חריגה בשנת 2008 בסך של 2,500,000 ₪.

ד. **שנת 2009:** על פי החישוב דלעיל, בשנה זו גבה הבנק ריבית חריגה בסך של 1,450,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מהדווח התקופתי לשנת 2009 ובו נתונים גם לשנת 2008 בוגע לישום הוראה מס' 325 מצורף חלק בלתי נפרד מתובענה זו בנספח 17.

ה. **שנת 2010:** ולABI שנות 2010, מעלה תמצית הדוח הכספי של בנק לאומי ליום 30.9.10 כי חובות שאינם נושאים הכנסה עמודים על סך 61 מיליון ₪.

לפיכך, בשנת 2010 גבה הבנק ריבית חריגה בסך של 1,525,000 ₪.

העתק עמודים רלוונטיים מתמצית דוח כספי ליום 30.9.10 בוגע לישום הוראה מס' 325 מצורף חלק בלתי נפרד מתובענה זו ומסומן בנספח 18.

לפיכך, בין השנים 2006-2010 גבה הבנק ריבית חריגה מעבר לריבית האחروנה שהוסכמה בסך כולל של 10,300,000 ₪.

חשיבות לציין, כי דרך חישוב זו נעשתה על דרך הצטומות ולפי נתוני המבוקשת. זאת, משום שבאופן קבוע מעמיד בנק לאומי את הריבית חריגה המקסימלית שהוא גובה בשיעור של פריים + 9.6%. 47

בעניינו, מדרגת הריבית האחroנה של המבוקשת עד שיעור גובה של 7.1% 48 ולכן הריבית החריגה הנוספת עד למаксימום המותר הינה 2.5%.

מכאן, כי שיעור הריבית החריגה משתנה בהתאם למדרגת הריבית האחroנה שהושכם עם הלפקה. ככל שהדרגה האחroנה נמוכה יותר כך הריבית החריגה האסורה תהיה גדולה יותר. למשל, במקרה בו מדרגת הריבית האחroנה שהושכם ונחתמה הינה פריים + 3.9% הרי שרכיבת החריגה הבלתי חוקית יכולה להגיע לשיעור של 5.7%.

טיפול במסגרת אשראי חד צדי :

49. מפירות גביה עמלות המבוקשת מיום 16.12.10, אשר הונפק על ידי הבנק (נספח 8 לעיל), עולה כי ברבעון הראשון לשנה זו חוויבת המבוקשת בסך 2,342 ₪ בגין "טיפול במסגרת אשראי בעו"ש" לעומת 9,083 ₪ בהם חוויבת בגין "عملת הקצת אשראי".
היוינו, שיעור העמלה בגין העמדת אשראי חד צדי ו/או זמני מהווה כ- 20% מסך כל העמלות שנגנו מהתבקשות בגין הטיפול באשראי.

50. מעיון בדוחות הכספיים של בנק לאומי לשנים 2010-2006 (המצורפים לעיל), נקל להיווכח כי תחת נושא "عملות תעשייתיות" מצוין סך העמלות שגביה הבנק בגין "טיפול באשראי", כדלקמן:

שנת 2006 : 322 מיליון ₪.

שנת 2007 : 353 מיליון ₪.

שנת 2008 : 339 מיליון ₪.

שנת 2009 : 259 מיליון ₪.

שנת 2010 (עד ליום 30 בספטמבר 2010) : 314 מיליון ₪.

סה"כ : 1,587,000,000 ₪.

העתק נתונים רלוונטיים מתוך הדוחות הכספיים של בנק לאומי מצורף כחלק בלתי נפרד מתובענה זו ומסומן בנספח 19.

51. היהת ואצל המבוקשת נערכו שינויים לעיתים תכופות במהלך 2010 במסגרת האשראי המאושר מעבר למ摹צע ובשל כך חוויה בסכומים גבוהים יחסית, מעמיד למען הזיהירות את שיעור העמלה שגובה הבנק בגין טיפול במסגרת אשראי על סך 5% בלבד מתוך הועלות התפעוליות דלעיל.

לאור זאת, בין השנים 2010-2006 גבה הבנק עמלה בגין אשראי חד צדי בסך כולל של 79,350,000 ₪.

52. לסכום – בין השנים 2006 עד 30.9.10 גבה הבנק ביותר ריבית חריגה בסך כולל של 10,300,000 ₪. וכן גבה ביותר עמלה חד צדי בסך כולל של 79,350,000 ₪.

בהתאם לכך, ניתן להעריך כי הנזק המכני מיום כניסה לתוקף של הוראה מס' 325, עומד על כ- 90 מיליון ₪.

ו. הسعدים המתבעים

53. הسعدים המתבעים במסגרת התובענה הייצוגית הינם כדלקמן :-

א. ליתן פסק דין החרתי לפיו אסור לנتابע לגבות ריבית חריגה או עמלה, בשום צורה ואופן, בגין העמדת אשראי באופן חד צדי ללקוח בעל הסכם מסגרת אשראי מאושרת.

ב. להורות לבנק לאומי להשב ליחידי הקבוצה שייצוגה מתבקש (ובכללים לתובעת) או לזכות את השבונים בגובה הסכומים אשר שולמו על ידם לנتابע עבור עמלה בגין ריבית חריגה ואשראי חד צדי ו/או אשראי זמני.

ג. לפסק שכר טרחה ראוי לעורכי הדין המייצגים, באי כוח התובעת.

ד. לפסק גמול חולם לתובעת, במעמדה כתובעת ייצוגית.

ה. לחיב את המתבע בהוצאות ההליך המשפטי ושכ"ט ב"כ התובעת בצironה מעימ בינו, וכן בחוצאות מלא הפרסומים המתחייבים על פי הדין ו/או על פי החלטות בית המשפט הנכבד, ובכלל זה בגין הגשת בקשה אישור ואישור התובענה הייצוגית.

ן נס
ארנון גרבוי, עו"ד
ב"כ התובעת